

Obsah

Seznam pojmů a zkratk

Pracovní skupina, zadavatel, garant a zpracovatel

1. Úvod	2
2. Důvod zpracování strategie.....	3
2.1 Vývojové trendy v EU	3
2.2 Inovační politika ČR.....	5
2.3 Rozvojové potřeby krajů.....	6
2.4 Systém krajských zastoupení AIP ČR v rozvojových agenturách	7
3. Metodika a proces zpracování	8
3.1 Přístup ke zpracování strategie	8
3.1.1 Cílové skupiny.....	9
3.1.2 Partneri	9
3.2 Metodika.....	10
3.2.1 Studium již zpracovaných podkladů	10
3.2.2 Průzkum v terénu.....	10
3.2.3 Vyhodnocení dat a informací.....	10
3.2.4 Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb – SWOT.....	10
3.2.5 Zpracování inovační strategie.....	11
3.3 Společný postup v česko-německo-polském pohraničí.....	12
4. Prostředí pro inovace v ČR	13
4.1 Vývoj od roku 1990	13
4.2 Současný stav	16
5. Inovace v Ústeckém kraji.....	18
5.1 Vývoj od r. 1990	18
5.2 Současný stav	18
6. Analýza inovačního potenciálu	21
6.1 Inovační infrastruktura.....	21
6.2 Komunikace a spolupráce mezi institucemi.....	22
6.3 Vzdělávání a školení pro podporu inovací.....	23
6.4 Financování inovačních projektů.....	24
6.5 Mezinárodní spolupráce.....	25
6.6 Propagace a prezentace.....	26
7. Průzkum podniků s inovačním potenciálem	26
7.1 Úvodem	26
7.2 Metodika šetření	27
7.3 Základní struktura souboru	27
7.4 Přehled hlavních výsledků	28
7.5 Identifikace potřeb podniků	29
7.6 Identifikace nabídky podniků	31
7.6 Závěry průzkumu.....	33
8. Cíle, priority a opatření	34
8.1 Strategický cíl	34
8.2 Specifické cíle	35
8.3 Priority.....	39
8.4 Opatření	40
9. Implementace a příprava na akční plán.....	41
9.1 Podmínky a proveditelnost	41
9.2 Zdroje k realizaci opatření	42
9.2.1 Politická podpora	42
9.2.2 Legislativní podpora	43
9.2.3 Finanční podpora	43
9.2.4 Institucionální podpora	45
9.2.5 Infrastruktura	46
9.2.6 Ostatní nástroje	47
9.3 Podklady pro akční plán	47
9.4 Doporučení k dalšímu postupu	58
9.4.1 Akční plán	58
9.4.2 Proces zadávání námětů a projektů a jejich výběr.....	58
9.4.3 Monitorovací a kontrolní mechanismy.....	58
9.4.4 Respektování zásad trvale udržitelného rozvoje.....	59
9.4.5 Závěr	60

1. Úvod

Regionální inovační strategie severozápadních Čech byla zpracována s podporou 5. rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj EU pod označením RITTS INBO. Zkratka RITTS (Regional Innovation and Technology Transfer Strategy) znamená regionální strategii inovace a transferu technologií a INBO (Innovation for Northwest Bohemia and Opole), což znamená Inovace pro severozápadní Čechy a Opolské vojvodství/PL. Příprava a zpracování strategického dokumentu nebyly pouze spolufinancovány z EU zdrojů, ale také podpořeny znalostmi a zkušenostmi z partnerských regionů Saska (D) a Toskánska (I). Záměrem programu je naplňování strategického cíle EU, který se týká hospodářského rozvoje regionů intenzivním využíváním invencí a inovací na jednotném evropském trhu.

Pojem strategie se začal v plánovacím a projektovém názvosloví běžně používat s přijetím zásad různých politik EU po r. 1990 (*původní význam řeckého slova stratégos byl vojenský velitel, strategie tedy plánování vojenských akcí*).

Strategie jako plánovací rozvojový dokument obsahuje vyhodnocení stávajícího stavu a výhled do budoucna (analytickou a syntetickou část), které se zpracovávají podle různých metodik. Nejde o neměnnou direktivu, ale dynamické plánování a řízení, které je opřeno o argumenty a zkušenosti. Zpracovávání strategie je týmová a tvůrčí činnost, při které spolupracují odborníci z různých oblastí lidské činnosti.

Inovační strategie Ústeckého kraje nevzniká od nuly, navazuje na řadu právních norem a rozvojových dokumentů, které byly vytvořeny na republikové i regionální úrovni (viz výčet souvisejících dokumentů v Příloze 1.1). Strategie vychází z vize, která byla definována ve Strategii rozvoje Ústeckého kraje (v předstihu před vznikem kraje v r. 1999) a byla použita v Programu rozvoje Ústeckého kraje v r. 2002. Strategie byla vytvořena pro období let 2005 až 2010 a má charakter střednědobého dokumentu.

V souvislosti s decentralizací výkonu státní správy na nižší samosprávné jednotky, vyvstane v blízké budoucnosti na úrovni kraje nutnost řešit nedostatečnou konkurenceschopnost jeho podnikatelského sektoru ve vztahu k otevřenému a jednotnému evropskému trhu. Předložený dokument obsahuje jak obecné informace, které vysvětlují a umísťují inovace do aktuálního prostředí, tak výsledky analýz a průzkumů, ukazující současný stav. V hlavní části jsou pak návrhy cílů a opatření, která ukazují způsob i podmínky, za jakých se mohou žádoucí změny realizovat.

Tato strategie je návrhem k ovlivnění směru dalšího vývoje rozhodujícími subjekty v ÚK a představením nástrojů k jeho uskutečnění. Není to detailní plán pro uskutečnění jednotlivých opatření. Takovým dokumentem bude akční plán, který naváže na odsouhlasenou strategii.

2. Důvod zpracování strategie

Inovace hrají rozhodující roli v probíhající ekonomické, politické a sociální transformaci rozvíjejících se zemí, stejně jako států s rozvinutou infrastrukturou. Informační propojení přispívá ke globalizaci trhu ve světě i u nás, jehož důsledkem je neustálý růst a zostřování konkurence, v níž lze obstát pouze trvalým důrazem na růst užitných hodnot výrobků, technologických postupů a služeb.

Inovace se stávají důležitým činitelem komerční úspěšnosti jak průmyslové produkce, tak služeb. Inovační politika tak musí patřit k trvalým předmětům soustavné pozornosti vlád jejichž zájmem je dlouhodobý rozvoj ekonomické prosperity společnosti.

ČR se oficiálně připojila k plnění Lisabonského procesu, jehož základní teze byly formulovány v r. 2000 Evropskou radou. Dne 24. 3. 2004 schválila vláda Národní inovační strategii ČR, která obsahuje záměry, nástroje a komplexní opatření. Dalším plánovaným krokem je na národní úrovni příprava národní inovační politiky.

Inovační strategie se zaměřuje zejména na vytváření a rozvíjení podmínek pro inovační proces, soustřeďuje svou pozornost na systémové řešení inovačního prostředí i na rozvíjení inovační infrastruktury. Tím se inovační strategie liší od vědní a výzkumné politiky, jejímž předmětem je rozvoj vědy, poznání a odborné přípravy vědeckých pracovníků. Ekonomika 21. století bude mít charakter informační ekonomiky, bude postavena na znalostech a zkušenostech, na tvůrčí činnosti a kvalifikaci. V odborné literatuře i médiích se budoucí ekonomika nazývá **znalostní**. Rozhodující úlohu v ní nepochybně sehraje vzdělávání, výzkum a vývoj (VaV) a nové technologie. Je proto zřejmé, že pokud nedojde k významným změnám v materiální a často i personální kvalitě našeho dnešního VaV jako hlavního generátoru invencí a technologických a organizačních inovací, můžeme se časem ocitnout mezi méně rozvinutými zeměmi.

V souvislosti s decentralizací výkonu státní správy na nižší samosprávné jednotky, vyvstává především na úrovni krajů nutnost řešit nedostatečnou konkurenceschopnost místního podnikatelského sektoru ve vztahu k otvírajícímu se trhu Evropské unie. Nově vzniklé samosprávné celky se z tohoto důvodu nebudou moci nadále problematice inovačního podnikání vyhýbat a **regionální inovační strategie by měla být základním kamenem pro změnu a přístup k podpoře podnikání na regionální úrovni.**

Cílem Regionální inovační strategie je vytvářet a rozvíjet podmínky podporující inovační proces v regionu, systémově rozvíjet inovační strukturu soustavnou a inteligentní podporou malých a středních podniků (MSP), zdokonalovat informační systémy a vytvořit podmínky pro rozvoj informačních sítí v regionálním, národním i mezinárodním měřítku. Jedním z konkrétních kroků je vytvoření krajských zastoupení AIP ČR v rozvojových agenturách, které jsou sdruženy v ČARA – viz kap. 2.3.

2.1 Vývojové trendy v EU

Historie zvýšené podpory inovačního podnikání v EU (resp. v Evropském hospodářském společenství) sahá do 80. let minulého století. Již v té době převládlo přesvědčení, že výzkum, vývoj a inovace (VaVaI) jsou vnitřně vzájemně závislé činnosti. Při hodnocení

období let 1983 až 1994 bylo konstatováno, že podpora VaVaI ze strany států a EU nebyly dostatečně koordinovány a nepřinesly očekávané výsledky, proto byla na tuto oblast zaměřena pozornost.

V r. 1993 byla vydána „Bílá kniha o růstu konkurenceschopnosti a zaměstnanosti“, která byla střednědobou strategií, vyzdvihující význam inovací. Následovala v r. 1995 „Zelená kniha o inovacích“, která analyzovala situaci a formulovala návrhy. Na tento dokument navázaly finanční podpůrné programy, které se staly spolu s informačním servisem hlavními nástroji pro podporu invencí a inovací. Vedle dotačního systému byly zdokonaleny služby Evropské investiční banky a Evropského investičního fondu.

Ve všech zemích EU byly vytvořeny národní inovační politiky, na které navázaly zákony a směrnice a příslušné rozvojové dokumenty. V EU byl zpracován akční plán pro inovace. Byla poskytnuta podpora vzniku různých odborných seskupení a sítí (pro transfer technologií, inovační centra, vědecké parky, výzkumné organizace a školy apod.). Průběžně se zveřejňují výsledky těchto intervencí a široká podnikatelská veřejnost je seznamována s inovačními trendy a příležitostmi.

Prvním strategickým programem pro inovace a transfer technologií byl SPRINT 0 (1983). Tento program byl zaměřen zejména na opatření systémového a organizačního charakteru. SPRINT 1 (1989) měl již za cíl podpořit transfer inovací a technologií a vytvořit tak inovativní kapacitu evropských výrobců vzhledem ke vzniku jednotného trhu.

Maastrichtská smlouva o založení EU (1993) vytvořila nový rámec i pro evropský výzkumný a inovační prostor (European Research Area – ERA). Od roku 1994 se tak inovativní aktivity realizují také v rámcových programech zaměřených na V+V.

Předělem v historii EU se stal mimořádný summit v Lisabonu na jaře 2000, který se zabýval změnou modelu společnosti a stanovil cíl pro další směřování EU: „Státy Evropské unie se stanou do r. 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, založenou na znalostní a inovační společnosti, schopnou udržitelného růstu s více a s lepšími pracovními místy a s více posílenou sociální soudržností“. V Lisabonu tak byl zahájen proces, který položil důraz mimo jiné na:

- konkurenceschopnost,
- informační společnost,
- sociální kohezi,
- vytváření evropského prostoru VaVaI,
- vytváření příznivého prostředí pro zakládání a rozvoj inovativních podniků, zejména malé a střední velikosti.

Následný summit v Nice (podzim 2000) již hovoří o Evropě založené na inovacích a znalostech. Summit v Barceloně (jaro 2002) prohlásil podporu inovacím a podnikání za jednu z priorit EU. Na tomto summitu byly vyzvány k přistoupení k Lisabonskému procesu i kandidátské země. ČR se usnesením vlády č. 282 ze dne 19. března 2003 rozhodla, že v rámci Lisabonského procesu bude prosazovat 4 priority, z nichž jedna je VaV.

Při průběžných hodnoceních evropského vývoje VaVaI je konstatováno, že zatím nedošlo k překonání hlavních bariér a že vývoj zaostává za plánovanou změnou modelu společnosti dle Lisabonských úmluv. Velmi ambiciózní cíl, že se státy EU stanou do r. 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou světa, nebude asi

uskutečnitelný. Důvodem je vývoj světové ekonomiky, rozšíření EU o dalších 10 zemí, které svým hospodářstvím a vědeckotechnickým potenciálem nemohou výrazně přispět k potřebným změnám a nedořešené vnitřní problémy EU.

2.2 Inovační politika ČR

Podpora inovačního podnikání nemá v ČR dlouhé trvání. Koncem října 1999 byl dokončen dokument "Společné zhodnocení priorit hospodářské politiky ČR pro období do r. 2005", který vypracovala vláda ČR spolu s Evropskou komisí a který v listopadu 1999 v Bruselu podepsali místopředseda vlády ČR, ministr financí Pavel Mertlík a evropský komisař pro ekonomiku Pedro Solbes. Ve stejném období byly dokončovány práce na návrhu „Státní politiky výzkumu a vývoje ČR“.

Problematickou inovací se v ČR zabývá Asociace inovačního podnikání ČR (AIP ČR), která byla založena 23. 6. 1993. Ta v závěru roku 1999 dokončila spolu se svými partnery přípravu „Inovační politiky ČR“ do r. 2006, která však nebyla vládou ČR akceptována. Od r. 2002 se začala připravovat v úřadě místopředsedy vlády pro VaV ve spolupráci s AIP ČR a dalšími institucemi „Inovační strategie ČR“, která byla vládou schválena usnesením č. 270/2004 jako první systémový dokument, zaměřený na inovace. Návazně připravuje AIP ČR podklady pro „Národní inovační politiku“, jejíž projednání ve vládě se předpokládá v prosinci 2004.

Národní politika inovací navržená AIP ČR (na období do r. 2015) se skládá ze tří částí. Jedná se o akční plán pro inovace, druhou součást tvoří podpůrné programy pro oblast inovačního podnikání a její třetí částí je návrh znění „Zákona o inovacích“, který by měl způsob podpory inovací v ČR definovat v legislativní rovině.

Akční plán pro inovace vychází z „Akčního plánu EU“ pro inovace a dále ho rozvíjí ve specifických podmínkách ČR. Zaměřuje se na tyto hlavní otázky:

- pěstování inovační kultury,
- vytvoření rámce podporujícího inovace,
- zrychlení využití výzkumu k inovacím.

Návrh akčního plánu tvoří 5 oblastí, kterými jsou:

- priority v oblasti inovačního podnikání, mezinárodní spolupráce,
- financování, nepřímé nástroje,
- inovační infrastruktura, komunikace s veřejností,
- personální a etické aspekty,
- právní aspekty včetně ochrany duševního vlastnictví.

Programy pro oblast inovačního podnikání jsou v rámci „Národní politiky inovací“ navrženy z toho důvodu, že v současné době neexistuje v ČR systémový program zaměřený na budování a podporu národního inovačního systému. Paralelně je podporována řada aktivit v rámci MPO, MŠMT, ČMZRB a různých vládních a nevládních agentur. Inovační aktivity podporují různé rozvojové dokumenty na úrovni státu (politiky, strategie, koncepce a programy) a nově sektorové a regionální operační programy (SOP), které byly vytvořeny pro systémový vstup ČR do dotačního systému strukturálních fondů EU.

Politici na různých úrovních proklamují příležitostně inovace jako zásadní podmínku hospodářského růstu, přednost je však dávána udržování pracovních míst v podnicích, které nemají inovační charakter. V roce 2003 byl schválen „Národní program výzkumu“, jehož garantem je MŠMT. Není v něm vůbec řešena návaznost na následnou podporu

inovací. Komunikace MŠMT s ostatními ministerstvy, kterým vyplývají z programu povinnosti je při hodnoceních považována za nedostatečnou.

Motorem pro zavedení systémových změn ze strany vlády je nadále AIP ČR. Podpora ze strany státu zůstává nedostatečná v porovnání s vyspělými státy EU. Je však pozorovatelný přechod od publikací, časopisů, informací o VAVAI infrastruktuře, konferencí a výstav k rozvojovým programům a grantům, které podporují konkrétní projekty.

AIP ČR se dohodla v r. 2003 s Českou asociací rozvojových agentur (dále jen ČARA) na vytvoření krajských zastoupení AIP ČR v jednotlivých krajích, který je popsán v následující kapitole. Vytvoření krajské sítě je v souladu s decentralizačním trendem a posilňováním regionálních struktur k realizaci hospodářské politiky EU i státu na základním stupni (princip subsidiarity).

2.3 Rozvojové potřeby krajů

Hospodářské a společenské změny, ke kterým došlo v r. 1989, paralyzovaly celý systém, který byl budován a udržován několik desítek let. Během několika let došlo ve všech krajích ČR k zániku nebo silné redukci průmyslových velkopodniků a jen částečně řízená restrukturalizace byla korigována neustáleným trhem. Zanikly „východní trhy“ a cesta na konkurenční „západní trhy“ byla ztížena zátěžemi z minulosti. Nepříznivým doprovodným jevem celého procesu bylo silné omezení vědeckotechnické základny a omezení zájmu o technické školství. Zaniklo plánované hospodářství, ale nevznikla k vyvážení situace odpovídající úroveň tržního hospodářství s uspořádaným podnikatelským prostředím.

I přes závažné bariery v procesu zavádění výsledků výzkumu do výroby zůstává v ČR odborný potenciál (výzkumný, inženýrský, ekonomický i marketingový) a zázemí, které představují instituce a podniky, jež hledají své šance a konkurenční výhody na jednotném evropském trhu. Průmysl ČR si podle odborníků zachoval inovační sílu v některých tradičních oborech, v některých však degradoval na dodavatele běžných průmyslových a spotřebních produktů. Mezi příčiny patří zánik státní a podnikové vědecké a výzkumné základny, zánik či opuštění tradičních trhů a rozdrobení podniků, které si zatím nevytvořily účelové svazky.

V souvislosti se vznikem krajských samospráv vyvstala potřeba koncepčního rozvoje nově vymezeného území. Nástrojem pro tento koncepční rozvoj se staly „programy rozvoje krajů“, které v různé kvalitě definují jejich strategické směry a rozvojové potřeby.

Zobecněním strategických cílů Programu rozvoje Ústeckého, Karlovarského a Libereckého kraje lze definovat rozvojové potřeby severozápadních Čech z hlediska hospodářského rozvoje jako:

- zastavení vlivu negativních dopadů strukturálních změn,
- „nastartování“ rozvoje ekonomické základny ve změněných podmínkách,
- přizpůsobení lidských zdrojů regionálním rozvojovým potřebám.

Prioritním nástrojem ekonomického rozvoje je shodně ve všech krajích podpora MSP.

Při takovémto zobecnění rozvojových potřeb je zřejmé, že naplnění „programů rozvoje krajů“ si vyžaduje, aby se uplatnily nové přístupy k inovacím v hospodářských subjektech, veřejné správě a při rozvoji člověka. Tato inovace musí přinést nové úspory a výnosy ve všech oblastech lidské činnosti. Souhrnně se budou tyto procesy nazývat inovačním podnikáním a správou.

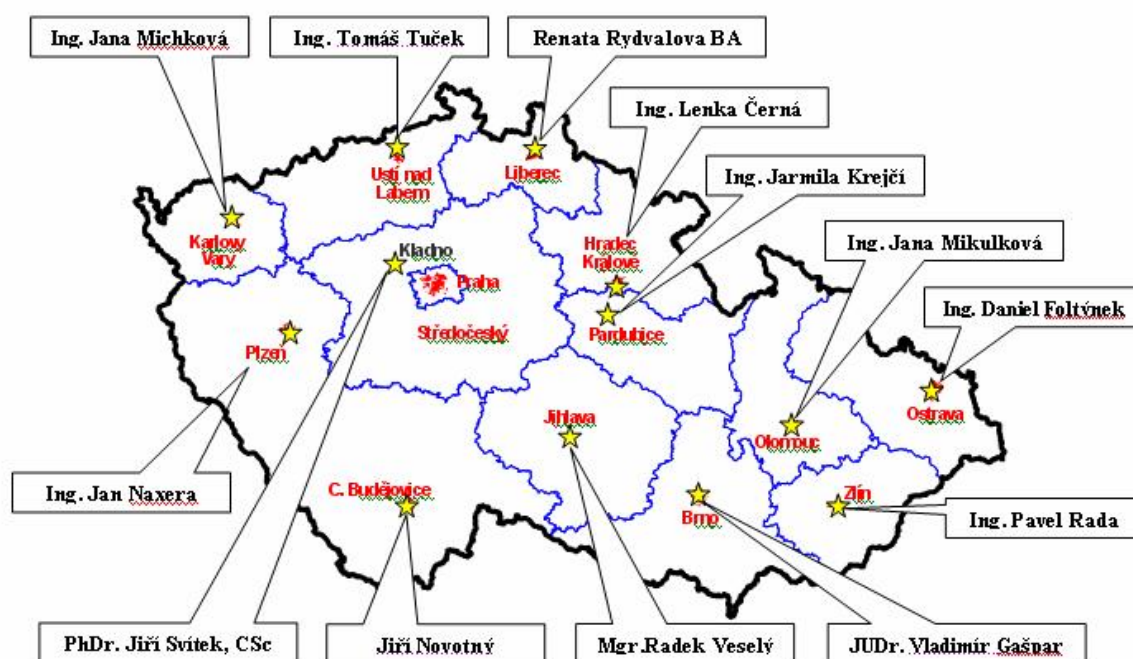
Z uvedeného vyplývá, že osou, kolem které by se měly soustřeďovat lidské, finanční a materiální zdroje, je podpora rozvoje inovačních aktivit ve všech oborech ve veřejné i soukromé sféře.

Cílem inovačního přístupu k podnikání i veřejné správě v krajích je jednoznačně dosažení radikální změny ekonomické a sociální struktury. Což ve své podstatě znamená opuštění stagnujících výrobních odvětví a oborů a administrativních procesů a využití existujících zdrojů a příležitostí pro transformaci a rozvoj podnikatelských aktivit v nových, perspektivních oborech podnikání, zejména v oborech produkujících výrobky nebo služby s vysokou přidanou hodnotou. Žádoucí je inovace ve veřejné správě na všech úrovních, která povede ke zjednodušení administrativy, zlepšení vymahatelnosti práva, přenosu informací a k efektivnějšímu využívání veřejných zdrojů.

2.4 Systém krajských zastoupení AIP ČR v rozvojových agenturách

Síť se rozvíjí od r. 2003 na základě smlouvy mezi AIP ČR a ČARA. Je tvořena 13 místy v sídlech krajských rozvojových agentur (ve všech krajích mimo Prahu). V čele zastoupení je proškolený odborník, který koordinuje činnost sedmi až desetičlenných pracovních týmů. Posláním a cílem zastoupení je komunikovat se zástupci rozhodujících institucí v oblasti inovací, dodávat jim informace a podklady z ústředí a zjišťovat od nich stav, problémy a konkrétní projekty a informovat o nich AIP ČR. Využívá se moderních metod komunikace jako např. Diskusního fóra AIP ČR na www.aipcr.cz

Zastoupení AIP ČR v krajích České republiky

Zdroj: RIC ÚK

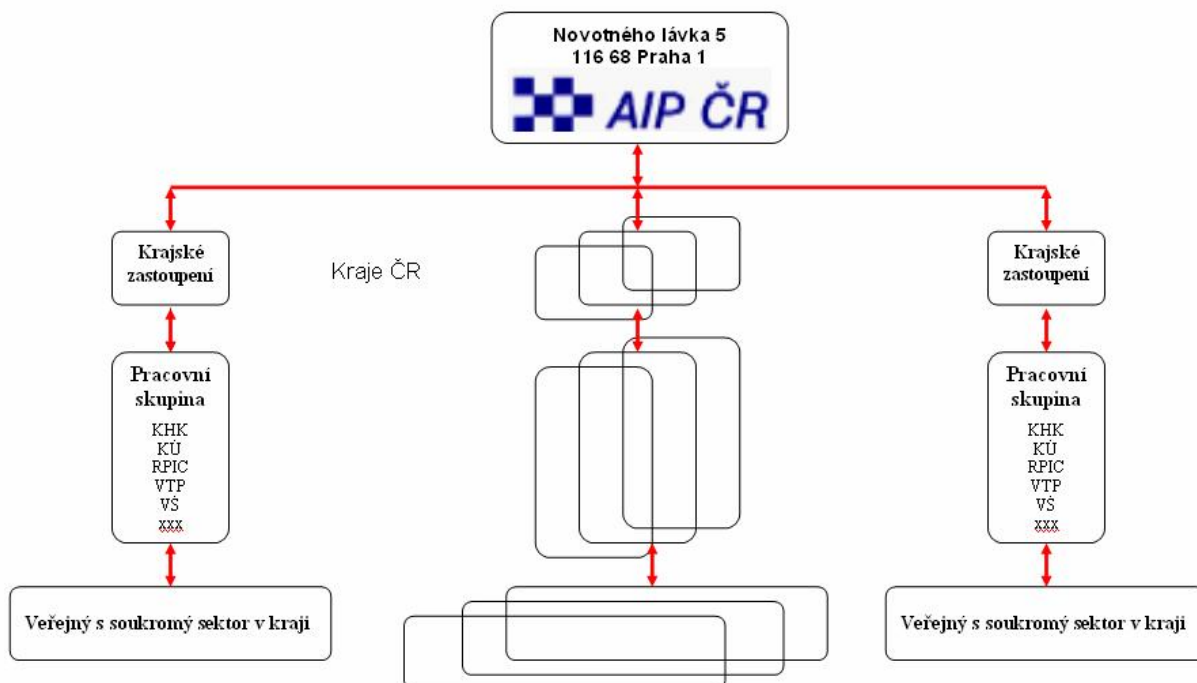
Návazně na výměnu informací a jejich distribuci podporují a koordinují konkrétní projekty (hledáním finančních zdrojů a partnerů k projektům apod.).

Členy pracovních skupin jsou zástupci kraje, krajských hospodářských a agrárních komor, vědeckých a výzkumných pracovišť vč. vysokých škol, vědeckotechnických parků, poradenských a informačních center apod. Systém je otevřený, takže se do něj mohou

zapojit i další zájemci. Využívá se zkušeností z realizovaných projektů v rámci programů MPO, MMR, MŠMT, MŽP a dalších.

Dalším úkolem je odborně a organizačně přispět ke zpracování regionálních (krajských) inovačních strategií a „krajských koncepcí VaV“ a po jejich dokončení budou odborně dohlížet nad jejich realizací a průběžnou aktualizací.

Systém krajských zastoupení Asociace inovačního podnikání České republiky

Zastoupení AIP ČR spolupracují s dalšími institucemi v krajích, např. s regionálními zastoupeními CzechInvestu, členy Společnosti vědeckotechnických parků ČR, Národní asociací pro rozvoj podnikání (poradenskými centry RPIC), profesními sdruženími, školami, agenturami apod.

3. Metodika a proces zpracování

Regionální inovační strategie, jejichž zpracování bylo v různých zemích spolufinancováno od r. 1997 z programů Evropské komise, jsou zpracovávány podle doporučené metodiky, kterou vydalo Generální ředitelství (DG) XII Evropské komise (INNOVATION Programme) ve spolupráci s DG XVI (RIS/RTP – ERDF). Této metodiky využívají také projekty, které jsou podpořeny z 5. rámcového programu pro vývoj a výzkum, z kterého bylo financováno zpracování tohoto dokumentu.

Uvedená metodika byla při zpracování „inovačních strategií Libereckého, Ústeckého a Karlovarského kraje“ plně respektována a přizpůsobena podnikatelskému a společenskému prostředí v regionu severozápadních Čech.

3.1 Přístup ke zpracování strategie

Zpracování strategie bylo provedeno systémově, tzn. že celý proces se skládal z odborné, koordinační a konzultační činnosti. Bylo využito metody rešerší, jak již zpracovaných analýz, průzkumů a rozvojových dokumentů, tak analýz a průzkumů v terénu. Podklady získané tímto způsobem byly projednávány v pracovní skupině, složené ze zástupců hlavních partnerů v oblasti inovací (viz Kap. 2.4).

Výsledkem spolupráce zpracovatele strategie s pracovní skupinou byly návrhy strategického cíle, specifických cílů a z nich priorit a opatření, která povedou ke splnění těchto cílů. Závěry vznikaly na základě konsensu.

Podstatou zvoleného postupu a metodiky bylo vytvoření takových pracovních podmínek, které umožnily v maximální možné míře naplnit hlavní cíle projektu RITTS INBO, kterými byly:

- zjištění stávajícího stavu prostředí a přístupu k inovacím ze strany veřejné a soukromé sféry,
- zjištění potenciálu a potřeb podniků a jiných organizací v oblasti inovací a transferů technologií,
- podnícení zájmu místních podnikatelů o inovace a transfery technologií,
- iniciace diskusí a akcí na téma inovace a vytvoření pracovní skupiny ze zástupců rozhodujících institucí z oblasti inovací (partneři),
- rozvoj podnikatelského prostředí v regionu a jeho ekonomický rozvoj,
- přenos informací mezi MSP a výzkumnými a vývojovými organizacemi a univerzitami, iniciace systému monitorování a zpětné vazby,
- iniciaci vytváření různých sdružení,
- redukce nezaměstnanosti realizací nových podnikatelských záměrů,
- zjištění ochoty partnerů převzít určitý díl spoluodpovědnosti při budoucí realizaci strategie,
- propagace a prezentace strategie a kraje,
- spolupráce s jinými regiony v Evropě.

3.1.1 Cílové skupiny

- Cílovou skupinou průzkumu se staly MSP.
- Cílovou skupinou pro využití inovační strategie je veřejný sektor (krajská samospráva, obce, hospodářské a agrární komory, jiná sdružení, školy, výzkumné ústavy) a soukromý sektor (výrobní podniky, podnikatelská centra, poskytovatelé služeb, výzkumná pracoviště, soukromé školy, poradenská a informační centra, apod.).

3.1.2 Partneři

Jsou to rozhodující (klíčové) instituce v kraji, které mají rozvoj inovací ve svých povinnostech nebo svou činností k rozvoji různými způsoby přispívají jsou zejména - krajská samospráva, hospodářská a agrární komora popř. jiná podnikatelská sdružení, podnikatelská centra, poradenská a informační střediska, školy, výzkumná a vývojová pracoviště, firmy a sdružení firem, euroregiony apod.

Z centrálních institucí pak především ministerstva, AIP ČR, státní agentury jako CzechInvest, CzechTrade, CzechTourist, Česká energetická agentura, Centrum pro regionální rozvoj, zemědělské agentury a apod.

Bylo dohodnuto využívat při přípravě a realizaci strategie zkušeností partnerů z Opolského Vojvodství, zpracovatelů strategií v Jihomoravském kraji, Praze a v Plzeňském kraji a zkušeností se zpracováním a implementací takového dokumentu od partnerů ze Saska

a Toskánska (projekt RITTS INBO poskytnul možnost využívání znalostí a zkušeností z těchto regionů).

3.2 Metodika

Doporučená metodika byla upravena tak, aby odpovídala skutečným poměrům a prostředí v kraji. Byly proškoleni pracovníci, kteří prováděli rešerše podkladů a komunikovali s podniky a následně prováděli vyhodnocování získaných podkladů a informací.

3.2.1 Studium již zpracovaných podkladů

Předmětem bylo získání dat a informací z:

- odborné literatury o inovacích,
- legislativy týkající se rozvoje podnikání, vědeckotechnického rozvoje a rozvoje lidských zdrojů,
- strategií, koncepcí, programů a plánů, z nichž nejdůležitější byla strategie inovačního podnikání ČR, programy rozvoje kraje, regionální operační program a různé dokumenty zabývající se rozvojem podnikání,
- již zpracovaných inovačních strategií v zahraničí a ČR, např. v sousedním Sasku Moravskoslezském kraji nebo z rozpracovaných v Jihomoravském kraji, Praze a v Plzeňském kraji.

3.2.2 Průzkum v terénu

Pro analýzu inovačního prostředí v kraji byl proveden terénní průzkum realizovaný prostřednictvím dotazníkového šetření a řízených osobních rozhovorů s představiteli podnikatelského sektoru.

- Z doporučené metodiky (RITTS Self-monitoring Guide 1998) byly převzaty 3 druhy dotazníků pro zjištění: - inovačního potenciálu podniků,
 - inovačních potřeb podniků,
 - inovační nabídky podniků.
- Byl přijat následující postup:
 - výběr vzorku firem k písemnému požádání o spolupráci (min. 500 firem, velikosti 6-250 zaměstnanců, obory strojírenská a ostatní výroba, zpracování dřeva a výroba nábytku, výroba pryžových a plastových výrobků, sklo a keramika, recyklace druhotných surovin, vybrané služby a výzkum a vývoj,
 - výběr těch firem k osobní návštěvě, které projeví zájem o spolupráci (max. 100 firem),
 - osobní návštěvy vybraných firem vyškolenými pracovníky a vyplnění dotazníků,
 - rozdělení firem do skupin (příjemci a nabízející inovace).

Další informace, praktické provedení a výsledky průzkumu jsou v Kap. 7.

3.2.3 Vyhodnocení dat a informací

Z velkého množství dat a informací byl proveden výběr pro další zpracování a využívání. Mezi zadavatelem a zpracovatelem byl dohodnut výběr pouze nejpodstatnějších faktů z rešerší a dotazníků, u kterých se předpokládá význam pro vytvoření syntetické a návrhové části dokumentu. Byl stanoven způsob grafické prezentace výsledků.

3.2.4 Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb – SWOT

Ze získaných dat a informací a konzultací se členy pracovní skupiny byla sestavena SWOT analýza. Bylo dohodnuto, že se jako referenčního území použije „fiktivního optimálního kraje“ a že nebude stanovovat (vážit) pořadí důležitosti zapsaných výroků, protože pohled každého z hodnotitelů je subjektivní v závislosti na jeho oboru, hloubce znalostí inovačního prostředí a na jeho funkci, kterou v procesu tvorby strategie zastával.

3.2.5 Zpracování inovační strategie

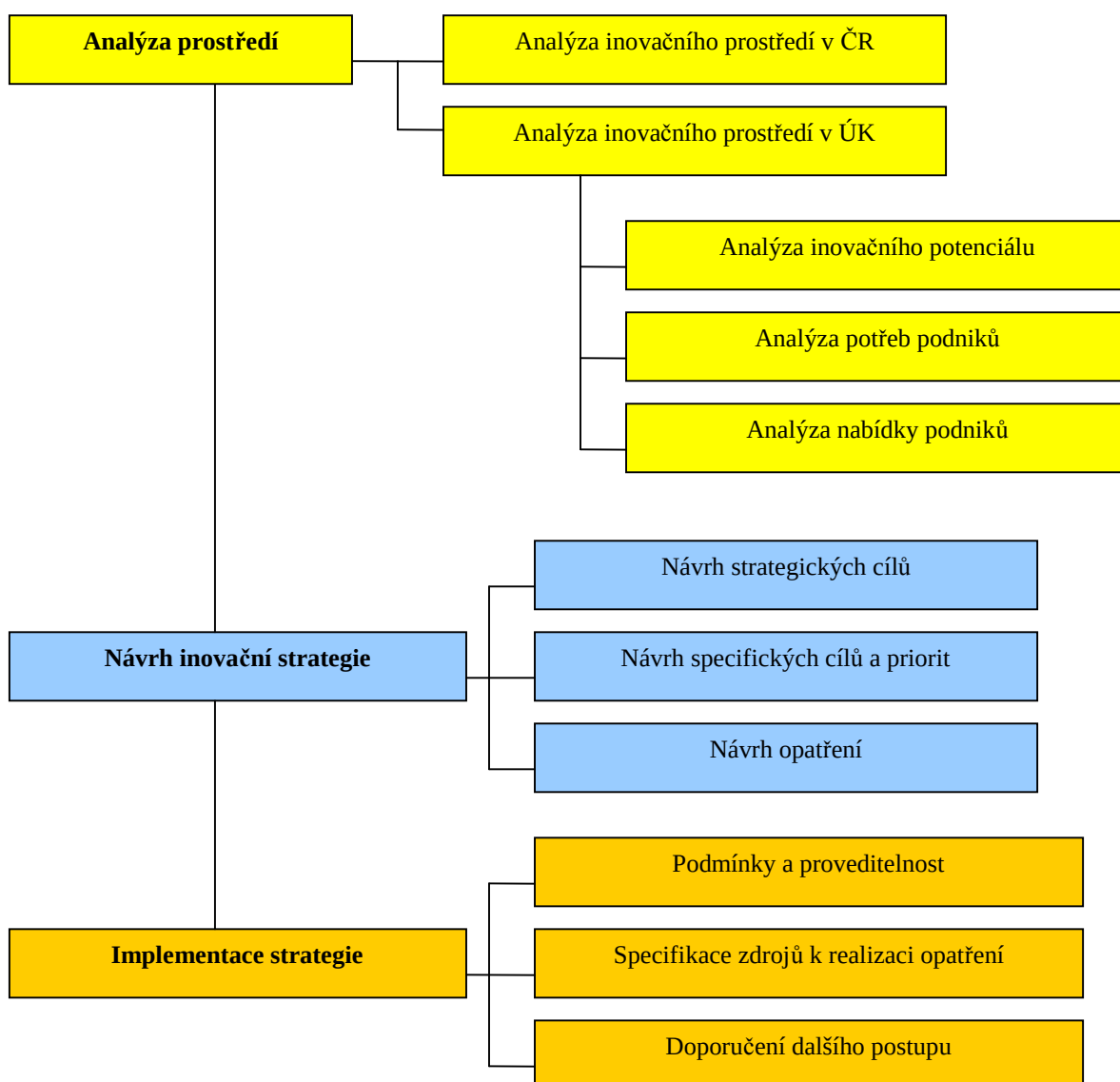
Zpracování dokumentu bylo organizováno podle standardních postupů strategického plánování. Bylo navrženo 9 kapitol, z nichž úvodní informují v širších souvislostech o vývoji a současném stavu v EU a ČR. Jedna z kapitol specifikuje metodiku a proces zpracování, který byl dohodnut pro všechny 3 kraje na území severozápadních Čech.

Kapitoly 2. až 4., popisující společné výchozí podmínky jsou identické ve všech 3 krajských strategiích. Kapitoly 5. až 10. jsou specifické pro jednotlivé kraje.

Tým zpracovatelů komunikoval s pracovní skupinou, ve které byly zástupci hlavních zájmových skupin (viz Kap. 2.4). Zpracování syntetické části byla náročná na koordinaci a dosahování konsensu při navrhování cílů a opatření.

Proces zpracování dokumentu byl rozdělen na kroky, znázorněné v následujícím schématu:

Postupné kroky při procesu zpracování inovační strategie

3.3 Společný postup v česko-německo-polském pohraničí

Společný postup ve 3 krajích severozápadních Čech spočíval ve vypracování jednotné metodiky pro zpracování inovačních strategií v Libereckém, Ústeckém s Karlovarským krajem. Byl také dohodnut jednotný obsah dokumentů a vytvořeny předlohy k jednotlivým kapitolám. Tento způsob umožňuje srovnávání všech 3 území stejnými kritérii a prezentaci strategie celého českého pohraničí se Svobodným státem Sasko jednotným způsobem.

Zpracování „Inovační strategie pro Opolské vojvodství“, které není územně spojené s žádným ze 3 uvedených krajů, probíhalo sice podle velmi podobné metodiky, ale nikoliv současně. Spolupráce spočívala v průběžných konzultacích a výměnách některých výstupů.

Jako podklad sloužila „Regionální strategie pro inovace a transfer technologií regionu Drážďany“ (RITTS regionu Drážďan), která byla zpracována rovněž v rámci 5. rámcového programu EU pro vývoj a výzkum v r. 2002. V Příloze 9.1 jsou základní údaje o tomto dokumentu a v Kap. 9.3 je doporučeno, aby se při zpracování „akčního plánu podpory inovací v ÚK“ vzaly cíle a opatření strategie souseda v úvahu. Míra propojení jednotlivých opatření, resp. konkrétních projektů bude záviset na ochotě a možnostech spolupráce mezi hlavními aktéry v pohraničí. Je nutno počítat s tím, že opatření a navazující projekty budou z velké části v konkurenčním vztahu. Lze však nalézt společné zájmy a akce propojit. Aktivním podporovatelem inovací je vedle Saské vlády velmi silná „Průmyslová

a obchodní komora“ - IHK regionu Drážďany. Právě působení a síla komor a její součinnost s veřejným sektorem je v sousedním Sasku nesrovnatelná s komorami v UK. Důvody jsou v rozdílné legislativě, zvyklostech a zdrojích.

4. Prostředí pro inovace v ČR

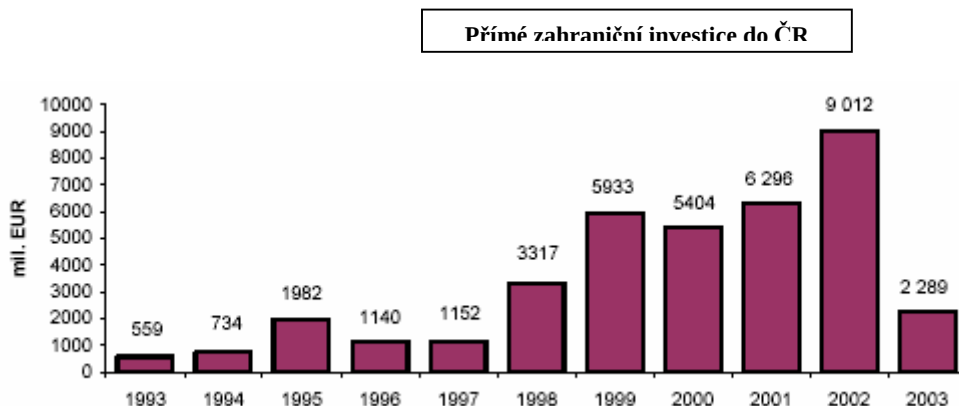
Inovační prostředí je jedním z předpokladů a rozhodujících faktorů pro rozvoj veškerých aktivit na poli inovací a vytváří v podstatě základní právní, programový, systémový a institucionální rámec, ve kterém se veškeré aktivity odehrávají. Dílčí složky inovačního prostředí se dají rozdělit do několika skupin, z nichž každá má svou specifickou roli v systému. Složky jsou vzájemně provázány na rozdílné úrovni a různou silou. Podmínkou pro fungující prostředí - živnou půdou, je vzájemná součinnost všech složek.

Mezi hlavní složky inovačního prostředí patří:

- Dokumenty na úrovni vlády, ministerstev a dalších odborných institucí, které vymezují obecnou strategii státu ve vztahu k inovacím, jako je Národní inovační strategie, Národní politika inovací apod.
- Dokumenty na úrovni krajských samospráv, případně regionů soudržnosti (NUTS 2), především regionální inovační strategie, které reagují na specifické problémy jednotlivých regionů.
- Technická infrastruktura pro inovace, ať už se jedná o vědeckotechnické parky, inkubátory, speciálně budovaná technologická centra a centra VaV výrobních podniků až po vědecké a výzkumné ústavy a další specializované instituce.
- Vzdělávací instituce především vysokoškolského typu, technických a ekonomických oborů.
- Podpůrné programy a systémy podpory specifických projektů z úrovně krajských samospráv, státu a ministerstev, programů EU, grantů soukromých institucí a další.
- Systém poradenských a dalších profesních odborných organizací, které působí v oblasti koncepční a teoretické či v oblasti poradenské a projektově zpracovatelské, jako jsou AIP ČR, regionální poradenská a informační centra (RPIC), regionální rozvojové agentury (RRA) apod.

4.1 Vývoj od roku 1990

Vývoj národního hospodářství a změna orientace na zcela nové obchodní partnery spolu s celkovou změnou koncepce ekonomiky ČR po roce 1989 velice silně ovlivnily i vývoj v oblasti inovací a inovačního prostředí. Se zhroucením východních trhů došlo ke zcela zásadní změně orientace na obchodní partnery z rozvinutých zemí, čemuž zásadně neodpovídala struktura a výkonnost vědecké a VaV základny. Již před rokem 1990 bylo zaostávání v některých technologických sektorech kompenzováno dovozem především nepřilíh kvalitních technologií ze zemí východního bloku, částečně i výměnou za některé jiné komodity. Tento systém byl vývojem po roce 1990 přerušen a následoval poměrně silný propad dovozu technologií vzhledem k nedostatku finančních prostředků podniků. Tento trend byl přerušen až nastartovanou privatizací, kdy od roku 1994 dochází k poměrně vysokému nárůstu přímých zahraničních investic a s nimi souvisejících investic do technologického vybavení podniků. Velice výrazně se tento nástup projevil v potravinářském, chemickém, elektrotechnickém a strojírenském průmyslu. Současně docházelo k velmi pomalé restrukturalizaci některých sektorů, především těžkého průmyslu, s čímž souvisel zásadní útlum či zánik vědeckých a VaV aktivit spojených s těmito výrobami. Po jistou dobu byl zaznamenán také snížený zájem o studium technických oborů na úkor ekonomických, právních a manažerských oborů.

Zdroj: ČNB, 2004

Jako zastřešující organizace pro rozvoj systému inovačního podnikání byla založena nevládní organizace AIP ČR. Od svého vzniku se AIP ČR podílí na vytváření systému inovačního podnikání v ČR. Je sdružením fyzických osob, delegovaných členy AIP ČR, kterými jsou Společnost vědeckotechnických parků, Společnost pro podporu transferu technologií, Česká společnost pro nové materiály a technologie a další tuzemské a zahraniční subjekty, které se podílejí na rozvoji inovačního podnikání v ČR.

Zvýšená potřeba institucionálního a právního zakotvení rozvoje inovačního podnikání v 90. letech se odrazila v tvorbě nových právních předpisů, přímo upravujících tuto oblast, především v zákoně č. 300/1992 Sb. o státní podpoře vědecké činnosti a vývoje technologií, dále korigovaný zákonem 1/1995 Sb., a také v řadě souvisejících předpisů, např. v zákoně o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, v zákoně o Akademii věd ČR, v zákoně o státní podpoře MSP, v živnostenském zákoně a dalších. Podrobnější výčet právních norem je v Příloze č. 1.1..

Neexistence sjednocujících směrných dokumentů vedla na konci 90. let k tvorbě strategických dokumentů, např. k návrhu „inovační strategie ČR“ jako koncepce inovační politiky ČR pro 21. století (AIP ČR, 1998). V souvislosti s připravovanou změnou administrativního členění ČR na kraje, s přípravou na vstup do EU a s vymezením statistických územních jednotek NUTS podle EU předpisů, se začaly promítat aktivity na podporu inovačního podnikání i do nově vznikajících strategických dokumentů jak na úrovni státu (např. Strategie regionálního rozvoje ČR, Průmyslová politika ČR ...), tak i do dokumentů potřebných pro začlenění do dotačního systému EU (Národní rozvojový plán, sektorové a regionální operační programy, jednotný programovací dokument pro Prahu). Současně vznikaly i rozvojové dokumenty jednotlivých krajů, z nichž některé na nutnost podpory inovačního podnikání reflektovaly a stanovily jej jako jednu z priorit.

V oblasti technické infrastruktury došlo v období 90. let k výraznému posunu. Vedle tradičních vědeckých a výzkumných institucí a ústavů, které částečně zanikaly či byly nuceny svou činnost orientovat více do aplikovaného výzkumu nebo jen poradenství, se začaly rozvíjet vědeckotechnické parky. Termín vědeckotechnické parky (VTP) je v podmínkách ČR používán od roku 1990 souhrnně pro všechny druhy parků/center (terminologie nebyla zatím sladěna s pojmy používanými v EU). VTP se profilují především do tří hlavních typů:

- Vědecký park (centrum)
- Technologický park (centrum)

- Podnikatelské a inovační centrum (mezi nimi členové sítě European Business and Innovation Centre Network - BIC)

Zakladateli VTP byly státní a regionální orgány, univerzity, VaV organizace, velké průmyslové a obchodní podniky i menší soukromé firmy, podnikatelská sdružení a svazy a finanční instituce. Stávají se součástí regionálních rozvojových plánů a připravovaných strukturálních fondů. V současné době je 23 parků sdruženo ve Společnosti vědeckotechnických parků ČR (SVTP). Přehled vědeckotechnických parků je v Příloze č. 4.1.

V druhé polovině 90. let došlo rovněž k obnovení zájmu o technické obory na VŠ a řada těchto vzdělávacích institucí se stala partnery či spoluzakladateli VTP, které úzce spolupracují s AIP ČR. Jedná se především o tyto školy a jejich fakulty: Fakulta strojní ČVUT, Vysoké učení technické v Brně, Fakulta stavební ČVUT, Česká zemědělská univerzita Praha, Vysoká škola ekonomická v Praze, Univerzita Karlova v Praze, Vysoká škola chemicko-technologická, Západočeská univerzita Plzeň, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Technická univerzita Liberec.

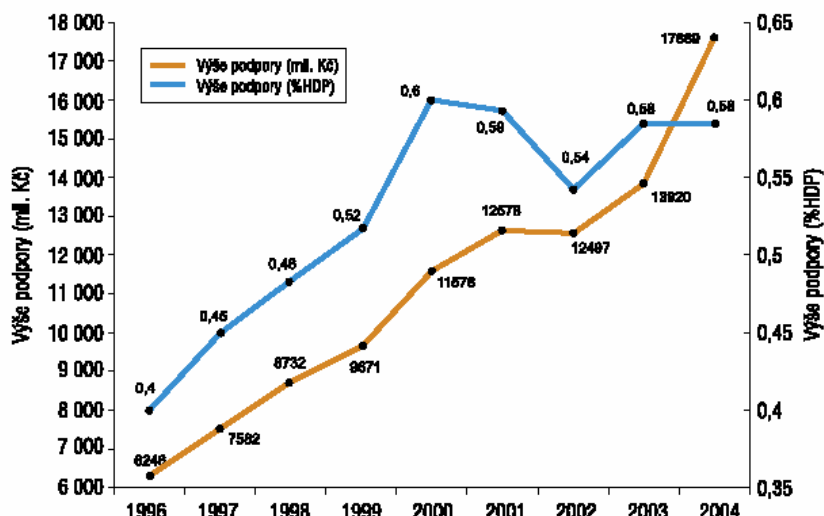
V průběhu 90. let byl systém institucí přirozeným vývojem doplněn především regionální sítí hospodářských a agrárních komor, sdružených v Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, sítí regionálních poradenských a informačních center (RPIC) sdružených v Národní asociaci pro rozvoj podnikání (NARP) a sítí regionálních rozvojových agentur, sdružených v České asociaci regionálních agentur (ČARA).

Vznikla a rozvinula se rovněž síť Evropských informačních center (EIC), v ČR je jich 7, které jsou přímo podporované Evropskou komisí a jsou určena podnikatelům. Jejich hostitelskými organizacemi jsou především RRA. Další síť tvoří Evropská dokumentační střediska (v ČR 5 EDS), jejichž hostiteli jsou univerzity. Jejich seznam je v Příloze 4.2.

Vedle renomovaných světových konzultačních firem, které si vytvořily své pobočky v ČR (Andersen, DHV, Price Waterhouse, Ernst&Young ...), vznikly stovky malých českých poradenských firem pro MSP - viz již uvedená národní síť NARP a ČARA.

Podpora vědy a výzkumu z veřejných prostředků, vyjádřená standardním ukazatelem podílu na hrubém domácím produktu (HDP) v procentech rostla od roku 1996 do roku 2000, přitom v letech 1998–2000 relativně dynamicky. V roce 2000 dosáhla hodnoty 0,6 % HDP, zatím nejvyšší za dobu existence ČR. V dalších letech podpora klesala. Hlavními poskytovateli podpory vědy a výzkumu ze státních zdrojů byly Akademie věd ČR, Grantová agentura ČR, MPO, MŠMT, MZ, MZe a MŽP.

Podpora vědy a výzkumu z veřejných prostředků

Zdroj: AIP ČR

Podpora vědy a VaV v rámci mezinárodních programů probíhala hlavně prostřednictvím účasti ČR ve 4. a 5. a od roku 2002 v 6. rámcovém programu ES v oblasti výzkumu a vývoje – (s podporami EC a EURATOM), v oblasti mnohostranné mezivládní spolupráce prostřednictvím programu COST, EUREKA, v rámci Vědeckého výboru NATO. Formou dvoustranné spolupráce má ČR nejdůležitější závazky v oblasti VaV s následujícími státy (tzv. dohody o vědeckotechnické spolupráci): USA, Francie, Spolková republika Německo, Itálie, Japonsko, Mexiko, Řecko, Slovinsko, Španělsko, Korejská republika, Slovensko, Čínská lidová republika, Maďarsko a Polsko.

4.2 Současný stav

Současný stav inovačního prostředí v ČR lze charakterizovat poměrně širokou základnou institucí a organizací, pozvolna se zlepšující infrastrukturou a dobrou legislativní zakotveností podpory rozvoje inovačního podnikání. Pro podporu inovačních aktivit jsou připraveny nové programové prostředky.

Poměrně velkým problémem zůstává rozpad aplikovaného výzkumu, po kterém z řad MSP a investorů silně vzrůstá poptávka, a také malá propojenost jednotlivých aktérů uvnitř podnikatelského prostředí, akademického a VaV zázemí. Silně vzrůstá potřeba zahraničních investorů po přenesení výzkumu v průmyslové výrobě, masivně podporovaná novým programem státní agentury CzechInvest. Tyto aktivity jsou silně navázány na základnu vysokého školství, což lokalizuje téměř všechny projekty do Prahy, Brna a Ostravy.

Na druhou stranu projekty mezinárodních firem Honeywell, DHL a dalších dokazují, že lidské a technické předpoklady pro VaV jsou zvenčí kladně vnímány a proto přesídlují svá rozvojová pracoviště do ČR.

Kromě programu agentury CzechInvest „Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb“ se naskýtá nová podpora ze Strukturálních fondů. Na podporu invencí a inovací jsou např. zaměřeny „operační programy pro průmysl a podnikání a infrastrukturu“. Silnější zapojení VaV pracovišť a inovačních firem se předpokládá do 6. rámcového programu EU.

V dubnu 2003 byl usnesením č. 417 vládou ČR schválen „Národní program výzkumu na léta 2004–2009“, který je koordinován MŠMT a který zakotvuje podporu projektů v oblastech kvality života, informační společnosti, konkurenceschopnosti při udržitelném rozvoji, energie pro ekonomiku a společnost, moderní společnost a její proměny, lidské zdroje pro výzkum, integrovaný výzkum a regionální a mezinárodní spolupráce ve výzkumu. V r. 2001 vypracovalo MŠMT stanovisko ČR k připravovanému „rámcovému programu vědeckotechnického rozvoje EU“ a k iniciativě „Evropský výzkumný prostor“, ve kterém se plně přihlásila k podpoře technického a vědeckého vývoje a k rozsáhlé spolupráci při zvyšování konkurenceschopnosti Evropy. V r. 2003 byl předložen AIP ČR návrh „Inovační strategie ČR na období do roku 2015“. Usnesením vlády č. 270/2004 byla schválena „Národní inovační strategie ČR“. Průběžně se připravuje „Národní inovační politika na r. 2005 – 2008“.

Byla provedena řada analýz a průzkumů na republikové úrovni, která ukazuje také situaci v krajích. **Silné stránky inovačního prostředí** jsou především v těchto oblastech:

- Tradice průmyslové výroby i tradiční inovační potenciál jejích pracovníků a rovněž zvyšující se počet MSP, majících zájem o inovační procesy, využití progresivních technologií a zavádění inovovaných výrobků do výrobního sortimentu.
- Decentralizace veřejné správy a přenesení řady kompetencí na krajskou a obecní úroveň.
- Podpora MSP financovaná převážně z prostředků státního rozpočtu a EU fondů, která by měla být přínosem pro stabilizaci tohoto sektoru.
 - Na realizaci regionálních programů podpory MSP bylo v roce 2002 vyčleněno ze státního rozpočtu v rámci rozpočtové kapitoly MMR 200 mil. Kč. Na podporu více než 300 projektů bylo vynaloženo dalších 100 mil. Kč (celkem přes 300 mil.Kč). V rámci regionálních programů byla v krajích se soustředěnou podporou státu podpořena konkurenceschopnost a navíc vytvořeno 900 nových pracovních míst.
 - V roce 2002 bylo na realizaci plošných programů podpory MSP vyčleněno ze státního rozpočtu v rámci rozpočtové kapitoly MPO 800 mil. Kč. Na podporu téměř 1250 projektů bylo vynaloženo (včetně dalších finančních zdrojů - splátek úvěrů, úroky z rezervovaných prostředků atd.) celkem 1 274,2 mil. Kč.
 - V roce 2002 bylo podpořeno osm projektů programu VaV - TECHNOS v celkové částce 5 mil. Kč na VaV nových materiálů, výrobků a technologií. V programu reprodukce majetku PARK bylo na založení a rozvoj sedmi VTP poskytnuto celkem 25 mil. Kč.
 - V roce 2002 bylo v rámci SOP Průmysl podpořeno 52 projektů celkovou částkou 111,7 mil. Kč.
 - V rámci programu EUREKA v letech 2002-2003 se ČR podílela na řešení 24 projektů. V 17 byla hlavním řešitelem. Celková hodnota projektů činila 58,4 mil. EUR.
- Od založení AIP ČR byl u nás postupně konstituován rámcový systém inovačního podnikání. AIP ČR realizuje svůj program INOVACE XXI. Mezi jeho významné projekty patří Národní síť VTP, Národní transferová síť, Technologické regiony nebo např. soutěž Cena inovace roku.

Mezi největší **slabé stránky inovačního prostředí** patří přetrvávající nedostatek finančních zdrojů a dosavadní ne příliš intenzivní podpora inovačního podnikání státními institucemi. Jako další lze uvést nedostatečnou podporu realizace nápadů, nedostatečnou podporu výchovy k podnikavosti. To se projevuje především v těchto varovných jevech:

- Nízký počet patentových přihlášek *per capita* (1,6 x méně než v Maďarsku, 3,2 x méně než ve Slovinsku, 8,4 x méně než ve Finsku, 13,7 x méně než v USA).
- Velmi nízký počet inovačních firem (v některých pramenech se uvádí necelá 2%).
- Malý objem předstartovního, zárodečného financování (tzv. „seed capital”), tedy podpora první fáze vzniku firem a spin-off firem (využití výsledku VaV a jeho komerční aplikace ve firmě, která se vyčlenění z VaV, která výsledku dosáhla).

Jedním ze závažných ukazatelů pro posouzení připravenosti ekonomiky na znalostní společnost je podíl HDP, věnovaný ze státního rozpočtu na podporu VaV. České vlády se opakovaně zavázaly k dosažení podpory VaV v úrovni, kterou v průměru dosahovaly země EU, tedy 0,7 % HDP. Tento závazek nebyl dosud nikdy dodržen. V r. 2004 to bude 0,58 %, v dalších 2 letech počítá „Národní politika výzkumu a vývoje ČR“ s hodnotami 0,59 % a 0,60 % HDP.

Vedle tohoto nepříznivého vlivu se projevuje i struktura jednotlivých kapitol rozpočtu. Z pohledu transferu výsledků VaV do praxe je nedostatečná podpora aplikovaného výzkumu. V ČR je naopak většina podpory VaV směřována do základního výzkumu, navíc v podobě institucionálního financování, které do značné míry zachovává strukturu výzkumné základny a nemotivuje pracovníky výzkumné sféry k péči o transfer výsledků.

5. Inovace v Ústeckém kraji

Využívání vědeckotechnických poznatků na území dnešního ÚK patří již historicky k jeho charakteristickým rysům. Rozvoj průmyslu v 18. stol. podnítila technická a řemeslná vyspělost a kreativita obyvatel, která vycházela z těžby rud v Krušnohoří, textilnictví, sklářství a potravinářství. Od 2. pol. 19. stol. to byla především těžba hnědého uhlí, která změnila Podkrušnohoří v rozhodující průmyslovou základnu Rakousko-uherské monarchie. Neustálé inovace jsou doložitelné v hutních, strojírenských, energetických, chemických, stavebních a potravinářských odvětvích a u všech druhů pozemní dopravy.

Tempo inovací se utlumilo v období potlačení soukromého podnikání, centrálního plánování a hospodářské izolace, ve kterém byl redukován konkurenční tlak. Na druhé straně však byl podporován základní VaV státem a v podnicích probíhal aplikovaný VaV.

5.1 Vývoj od r. 1990

Rozvoj inovačního procesu je od r. 1990 zásadně ovlivněn transformací národní hospodářské politiky a restrukturalizací tradičních průmyslových odvětví (těžba nerostných surovin chemie, energetika, sklářství, textilnictví, stavební hmoty a potravinářství). Změna hospodářské struktury byla vyvolána v ÚK zejména změnou trhů, vlastníků a vstupem zahraničních investorů. Změnily se požadavky na kvalifikaci a dovednosti pracovní síly a na její množství. Narůstal počet nezaměstnaných (v pol. r. 2004 cca 17,5% - asi 75 tis. osob), jejichž rekvalifikace nesnížila ani nezaměstnanost ani rozvoj inovací.

Zcela se změnila vědeckovýzkumná základna. Zatímco v r. 1990 pracovalo ve VaV pracovištích 1220 pracovníků (vč. pomocného personálu), v r. 1994 jich bylo už jen 516 a v současnosti se tento počet odhaduje jen na cca 250 pracovníků.

V relativně krátkém období došlo k dramatickému poklesu poptávky po výsledcích VaV řešení ze strany podniků. Průzkum u MSP v ÚK ukázal, že inovační aktivity nejsou jejich prioritou. Zahraniční investoři převáděli zaběhnuté technologie, které sice obvykle nebyly nejmodernější, ale stačily ke splnění jejich podnikatelského cíle, což byla především úspora nákladů. VaV zůstával u mateřských společností v zahraničí. Rozvoj techniky a konkurenční tlak zvýšil automatizaci procesů výroby a řízení, a ta se stala největším spotřebitelem inovací. V průběhu 90. let se v rámci státních dotací pro rozvoj podnikání okrajově podporovaly inovace, hlavním předmětem finančních podpor však bylo vytváření pracovních míst. Zvláštní podpory byly vytvořeny pro VaV - aktuální situace viz Kap. 9 a Příloha 6.4.

Změnily se rovněž řídicí, administrativní, marketingové i další procesy a to jak ve veřejných, tak v soukromých organizacích. Hlavním důvodem je využívání informačních a komunikačních technologií (IT).

5.2 Současný stav

Hlavním nositelem hospodářských inovačních aktivit v ÚK jsou velké podniky s tradičních oborech. Další skupinou jsou středně velké podniky, vlastněné zahraničním investorem, ostatní podniky většinou zaostávají a jejich strategií je udržení se na trhu. Nejslabším článkem jsou malé a drobné podniky, které mají omezený přístup k inovačním zdrojům a omezené schopnosti je využít. Šetření ukázalo, že i přes řadu provedených pozitivních změn, zaostává většina podniků z hlediska inovací (stejně jako v ostatních krajích ČR), za průměrem firem ve vyspělých regionech EU. Většina výrobců se stala spíše dodavatelem běžného průmyslového a spotřebního zboží. Rychlý inovační vývoj byl zaznamenán u menších IT firem a dodavatelů automobilového průmyslu.

Jako příčiny nedostatku inovací v hospodářském sektoru byly zjištěny (viz slabiny ČR v Kap. 4.2):

- Obavy z nestálosti trhů (pasivní sledování zvýšené konkurence z jednotného evropského trhu)
- Chybějící vlastní investiční kapitál a omezená funkčnost kapitálových služeb
- Nedostatek zájmu o vývoj v oboru a zvýšení konkurenceschopnosti (prioritou je často přežití)
- Nedostatečná vědeckotechnická základna
- Nevyhovující vysoké technické školství co do oborů a počtu studentů v ÚK
- Nízký stupeň organizovanosti firem (jak v obecných sdruženích, tak profesních)
- Chybějící provázanost firem mezi sebou a s podpůrnými institucemi (školy, VaV, design, obchod ...)
- Nedostatečná informovanost o podpůrných programech a zdrojích informací

Tlaky na inovace se vyvíjejí v souvislosti se zpřísněnou ochranou životního prostředí, což je v ÚK stále aktuálním problémem a s nízkou produktivitou práce v některých oborech (v průměru ČR i ÚK jen asi 50% průměru EU v paritě kupní síly).

V ÚK nevzniklo žádné technologické centrum nebo skutečný VTP s charakterem a parametry, které jsou obvyklé v zemích EU. Působí zde 3 registrovaná podnikatelská centra (, která poskytují jen některé dílčí služby inovačním firmám. PIC při VÚHU poskytuje prostory a poradenství, BCL s.r.o má charakter inkubátoru a Centrum pro rozvoj podnikání Chomutov poskytuje omezené prostory a poradenství.

Z institucionálního hlediska se žádná organizace nespecializuje na inovace. Nezabývají se jimi odborně ani hospodářské nebo agrární komory ani jiná podnikatelská sdružení. V r. 2003 vzniklo krajské zastoupení AIP ČR v RRA ÚK (viz Kap. 4).

Výzkumnou základnu představují 4 výzkumné ústavy v oborech anorganické chemie, sklářství, hnědého uhlí a chmelařství. Dalších 11 firem provádí výzkum v oblastech tenzidů, pryskyřic, tvrdidel, termosetů, ropných, chemických a biochemických výrobků a informačních technologií. Výzkum na VŠ má jen okrajový význam. Seznam VaVaI organizací je v Příloze 5.1.

Inovace a inovační firmy nejsou jako kategorie statisticky sledovány ani v ČR ani v ÚK. Neexistuje tedy přehled stavu ani vývojové trendy. Pro tento dokument byly získány údaje z různých databází nebo z průzkumů omezeného vzorku v terénu. Předpokládá se, že z celkového počtu firem (na území ÚK asi 160 000 fyzických a právnických osob) lze inovační firmou označit méně než 1%. V seznamu v Příloze 5.1 jsou ty, které jsou evidovány v AIP ČR nebo se při terénním průzkumu představily jako inovační.

V ÚK bylo zjištěno následující zastoupení moderních odvětví:

Obory s největším inovačním potenciálem	Počet subjektů
Elektronika	479
Jemná mechanika	610
Speciální chemie	174
Plastikářství	245
Biochemie	26
Vývoj SW	16

Zdroj: Albertina 2004

5.3 Analýza SWOT

Na základě dat a informací z analýz podnikatelského prostředí v ČR a ÚK, terénního průzkumu u MSP v ÚK a po diskusích s odborníky z pracovní skupiny a dalších institucí, byla provedena analýza silných a slabých stránek a příležitostí a hrozeb.

Fakta a konstatování v jednotlivých polích nejsou seřazena podle váhy, protože každá zájmová skupina preferovala jiné priority. Jako referenční subjekt nebyl použit žádný konkrétní kraj ČR, srovnávání vlastností bylo provedeno s „teoretickým průměrným krajem“.

Silné stránky	Slabé stránky
• Tradice vývoje a výzkumu ve sklářství, anorganické chemii, těžbě uhlí, energetice a ze zemědělského sektoru v chmelařství, ovocnářství, dřevinách a ekotoxikologie • Nízké náklady na technicky vzdělanou pracovní sílu • Vhodná poloha mezi Prahou a Saskem • Vysoký podíl investic ze zahraničí • ÚK, patří k územím s největší státní podporou investic • Analýza inovačního potenciálu ÚK v rámci mezinárodního projektu RITTS INBO (posouzení různými zájmovými skupinami) • Vynalézavost, schopnost improvizace a přizpůsobení pracovní síly a managementu • Surovinová základna pro vývoj nových materiálů (uhlí, polyolefiny, jíl, minerální a termální vody, volné pěšební plochy ...) • Technologická vyspělost v tradičních odvětvích např. sklářství, chemie, strojírenství, potravinářství, • Nárůst počtu moderních firem, dodávající automobilovému průmyslu • Velký počet velkých firem, které jsou schopny svůj rozvoj financovat (chemie, sklářství, těžba, energetika, telekomunikace ...)	• Nedostatek investičních zdrojů pro inovace ve stávajících firmách a pro vznik nových inovačních firem • Chybějící technické obory na VŠ v ÚK (elektrotechnické, chemické, strojní, automatizační, informační ...) • Nedostatečné přizpůsobení programů středních škol hospodářským potřebám a redukce učňovského školství • Nedostatečná a neprovázaná inovační infrastruktura (VŠ, VÚ, podniky, služby ...) • Nedostatečný zájem o vzájemnou spolupráci firem a profesionální organizovanost • Stagnace výzkumu a vývoje po výrazné redukci v posledním desetiletí • Nedostatečná motivace k inovacím (podpora legislativní, politická a správní) • Nedostatečná vymahatelnost práva (patentování, zkušebnictví, ochr. známky) • Omezené znalosti o podmínkách pro inovace a vývojových trendech na jednotném trhu EU • Nedostatečná informovanost a znalosti o podpůrných nástrojích pro inovace • Jazykové bariery • Nedokončená privatizace • Chybějící podnikatelská a inovační centra • Nedostatečná poptávka po VaV činnostech od MSP
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
• Rozvoj vědomostí, dovedností a mobility pracovní síly – podpora technického školství • Stabilizace podnikatelského prostředí z veřejné sféry • Zavedení systému intenzivní podpory výzkumu a vývoje a inovací • Efektivní využívání všech zdrojů (lidí, surovin, financí, informací ...) ze strany podniků • Zapojení do mezinárodních projektů a sítí • Získání zahraničních i tuzemských investorů z perspektivních odvětví • Podpora exportu, průzkumu trhu a obchodních vztahů, nalezení nových trhů • Vytvoření odborných institucí pro odstranění identifikovaných bariér (s podporou státu a ÚK) • Zvýšení informovanosti o trendech a vývoji na jednotném EU trhu • Posílení organizovanosti podnikatelského	• Hospodářská a politická nestabilita způsobená nepříznivým společenským vývojem • Neporozumění a ignorace globalizačních a inovačních trendů ze strany politiků, veřejné správy i podniků • Omezení veřejných rozpočtů pro rozvojové účely (zhroucení systému) • Odliv vzdělaných odborníků • Odchod úspěšných firem • Rozpad systému VŠ technického školství • Deformace oborové struktury • Přírodní a společenské katastrofy, které vyvolají dlouhodobé krize • Neúměrný tlak na ekologizaci výrobních procesů a výrobků • Nepříznivý demografický vývoj (porodnost, migrace ze zaostalých zemí ...)

sektoru (komory, profesní sdružení) • Zavedení nepřímých finančních nástrojů (daňových úlev, výhodné odpisy),	
---	--

6. Analýza inovačního potenciálu

6.1 Inovační infrastruktura

Je tvořena všemi subjekty, které se podílejí na uskutečňování inovačního procesu v aktuálním podnikatelském prostředí s odpovídajícím technickým zázemím. Navenek se projevují svými profesionálními činnostmi, chováním a mírou přispění ke zdokonalování výrob a služeb a podnikatelského prostředí. Není k dispozici jen inovačním firmám, ale všem podnikatelským, veřejným i neziskovým subjektům, které jí vlastně zároveň spoluvytvářejí. Patří do ní zejména:

- všechny firmy,
- veřejná správa,
- školy a kvalifikační a rekvalifikační zařízení,
- organizace zastupující podnikatele (komory, sdružení, cechy ...),
- vědecké, výzkumné a vývojové organizace,
- finanční instituce,
- poradenské firmy,
- specializované organizace (viz institucionální podpora),
- speciál zařízení (průmyslové zóny, vědeckotechnické parky, podnikatelská centra, informační systémy ...)

V praxi jde především o vytvoření kvalitního technického zázemí a o **vytváření, udržování a zdokonalování vazeb a vztahů** mezi výzkumnou základnou, vysokými i středními školami, výrobními podniky a službami, finančními, obchodními a informačními organizacemi, veřejnou správou, komorami, specializovanými agenturami a dalšími partnery. V ČR působí po vzoru zemí EU významné nevládní instituce a specializovaná profesní sdružení. 16 nejvýznamnějších, ke kterým patří např. AIP ČR, Rada vědeckých společností ČR, Asociace výzkumných organizací a Společnost vědeckotechnických parků jsou uvedeny v příloze 6.1. Ve stejné příloze jsou uvedeni členové těchto organizací, které mají sídlo v ÚK. V Příloze 6.2. je seznam organizací, které poskytují podnikatelům a firmám služby a mohou přispět rovněž k podpoře projektů na rozvoj VaVaI (nejsou uvedeny banky).

Centrální informační systém je již nevyhovující, jeho modernizace nebo vybudování nového je dlouhodobě odkládána. Od r. 1999 se pravidelně aktualizuje Inovační profil ČR, který vydává AIP ČR (s údaji z r. 2004 je připravovaná verze 06).

V ÚK jsou hospodářské informace a inovační potenciál v informačním systému s názvem Regionální informační centrum ÚK (RIC ÚK), který spravuje RRA ÚK.

Specifické informace o podnikatelském prostředí na jednotném evropském trhu z různých zemí EU zprostředkovává pro podnikatele i zájemce z jiných institucí Evropské informační centrum CZ 644, jehož hostitelskou organizací je také RRA ÚK. V posledním období se zvyšuje poptávka po informacích o invenční a inovační problematice a po partnerech do společných projektů.

Vládní agentura CzechInvest, která se zaměřuje od r. 2004 rovněž na podporu podnikání (vedle investic) zřídila v Ústí nad Labem svoji pobočku. CzechInvest je výkonnou agenturou SOP průmysl a podnikání, ve kterém je několik opatření zaměřeno na podporu inovací v krajích. Tradiční činností CzechInvestu je získávání investorů do ČR i ÚK. Význam investorů pro rozvoj inovací je velmi významný. Většina firem, které přicházejí do ÚK mají moderní technologická zařízení, pracovní i manažerské metody a zajištěné trhy (týká se všech poddodavatelů do automobilového průmyslu). Žádná s firem však nepřesunula s výrobou svůj VaV, takže pokud dochází k inovacím, tak přichází ze zahraničních mateřských firem nebo poboček. Investoři, kteří přišli do ÚK jsou rozloženy v kraji celkem rovnoměrně (nejsou v Krušných horách). Nové průmyslové zóny jsou na mapce, jejich názvy v Příloze 6.3.

Další výkonnou jednotkou je Centrum pro regionální rozvoj ČR (MMR) s regionální pobočkou v Chomutově, které administruje SROP s opatřením pro podporu podnikání.

Státní a EU dotace (SOP Z) pro zemědělce administrují a poradenství poskytují zemědělské agentury (MZe ČR), které jsou v Ústí nad Labem, Děčíně, Lounech a Litoměřicích. Programy pro rozvoj lidských zdrojů (SOP LZ) administruje Národní vzdělávací fond (NVF) a podporu poskytují úřady práce. Koordinačním úřadem práce pro 7 úřadů v ÚK je ÚP v Mostě.

6.2 Komunikace a spolupráce mezi institucemi

Řádné a efektivní implementace inovačního procesu není možné dosáhnout bez široké komunikace a spolupráce všech zainteresovaných partnerů. Informovanost je základní podmínkou dobrovolné spolupráce a pozitivního přístupu k jakékoliv strategické nebo koordinační iniciativě. **Autonomní aktéři musí vidět své místo, práva a povinnosti v systému** a zejména musí být přesvědčeni, že vzájemná spolupráce je přínosem a chování partnerů v síti je solidní.

Jedním z hlavních nedostatků ÚK v oblasti inovací byla absence fungujícího systému pro získávání a přenos informací a možnost jejich pravidelného diskutování (či v rámci kompetencí rozhodování o dalších postupech). Na základě toho vznikl z iniciace AIP ČR a ČARA v r. 2003 systém, který propojuje důležité instituce v krajích s AIP ČR. Od dubna 2004 funguje krajské zastoupení AIP ČR v RRA ÚK, při kterém vznikla pracovní skupina. Členy této skupiny jsou zástupci:

- Ústeckého kraje (krajského úřadu – odboru hospodářské politiky),
- Krajské hospodářské komory ÚK,
- Krajské agrární komory ÚK,
- univerzit (zást. Univerzity J.E.Purkyně v Ústí nad Labem a VŠFS Praha–pracoviště Most),

- výzkumných ústavů (zást. Výzkumného ústavu pro hnědé uhlí v Mostě, Výzkumného ústavu rostlinné výroby Praha – pracoviště Chomutov),
- regionálních poradenských a informačních center (zást. RPIC Teplice)
- podnikatelských center (zást. PIC Severní Čechy)

Hospodářské a agrární komory, poradenská a podnikatelská centra a národní i regionální rozvojové agentury mají své speciální úkoly v oblasti rozvoje podnikání. Jejich činnosti jsou popsány níže.

Hlavním cílem je zvýšit vzájemnou informovanost, zlepšit komunikaci a vzájemnou spolupráci. Využívá se přímých reverzibilních vazeb mezi AIP ČR a jeho krajským zastoupením, resp. pracovní skupinou. Systém je otevřený všem zájemcům z veřejného a soukromého sektoru (viz. schéma v Kap. 2)

6.3 Vzdělávání a školení pro podporu inovací

Inovační proces nemůže být úspěšný bez neustálé obnovy a podpory motivace, schopností a kapacit jeho nositelů. V ČR začíná být relativně obtížné nalézt náhradu za vědecké pracovníky, kteří z důvodu stárí či migrace za lepšími podmínkami v zahraničí odejdou z VaV institucí. Důvodem vzbuzující obavy je klesající popularita přírodovědných, inženýrských a technologických studijních programů u studentů. Situace je o to horší, že podíl pracovníků vyššího věku je v oblasti VaV vysoký, problém se tedy bude časem rozrůstat.

Řada podniků na území ÚK v současné době nemůže sehnat dostatečné množství kvalifikovaných pracovníků, ačkoliv je nezaměstnanost nejvyšší v ČR (17,5 % v pol. r. 2004). To má za následek ohrožení těchto podniků. Na druhé straně se naskýtá příležitost pro mladou generaci volit své budoucí obory v žádaných odbornostech.

Vysoká nezaměstnanost v ÚK však obecně vede k poklesu zájmu mládeže o studium a další vzdělávání, které jim nedává odpovídající perspektivu uplatnění na pracovním trhu. Potenciál ke zlepšení v tomto směru dávají zejména evropské iniciativy, které usilují o zlepšení disponibility a mobility lidských zdrojů a o prohloubení mezinárodní spolupráce. Tyto aktivity jsou podporovány jak z veřejných rozpočtů, tak z evropských strukturálních fondů (ESF a ERDF) a iniciativ (EQUAL, INTERREG, SOCRATES).

Politickým i odborným úkolem je zajistit efektivní propojení VaV s podniky a to zejména s MSP, které nemají zdroje, aby si vytvořily zázemí pro vlastní VaVaI. Potřebné propojení může usnadnit příprava odborníků a manažerů ve školících programech a zlepšení jejich přístupu k informacím o inovačním potenciálu v jejich okolí. Zvládání rutinního řízení firem a řízení změn (inovací) je žádoucí kvalifikací v současném podnikatelském prostředí.

Je třeba vytvořit i systém akreditace a standardizace v této oblasti a to takovým způsobem, aby co nejdříve začali fungovat skutečně kompetentní experti pro posuzování projektů, zejména z hlediska bank a rizikového kapitálu.

Školská soustava je obecně považována ze strany hospodářského sektoru za nevyhovující nebo neodpovídající aktuálním potřebám. Kritizována je zejména příprava odborníků na středním stupni (maturitní i nematuritní obory). Potřebám většinou neodpovídá ani oborová skladba, ani kvalita absolventa. Problémem začíná být i kvantita v některých oborech (především technických). Potřebné změny nezpůsobují ani soukromé školy, které by měly reagovat daleko pružněji na požadavky trhu. Změny ve vzdělávacím systému nelze očekávat rychlé, protože vzdělávací proces má několikaletou přirozenou setrvačnost.

Situace je podobná ve VŠ, které je schopno řešit současnou situaci v ÚK jen okrajově. V příloze 6.5 je přehled středních a vysokých škol, které hrají pro další rozvoj ÚK důležitou roli.

Školy jsou považovány v inovační infrastruktuře ÚK za nepostradatelný a rozhodující článek.

6.4 Financování inovačních projektů

Klasickou formou financování ve sféře inovací je úvěr, či investice do kmenového jmění. Investice do inovačních aktivit je však u nás vždy vnímána jako vysoce riziková. Naopak je tomu v zahraničí, kde řada významných bank chápe investice do nových technologií jako vysoce návratný a výnosný segment jejich aktivit.

Určitou šancí pro nejbližší období může být spolufinancování některých inovačních projektů nebo systémových změn ze strukturálních fondů EU, které směřují zejména do:

- Vytvoření příznivého prostředí pro rozvoj inovací (osvěta, změna z proklamativní podpory k cílené a proveditelné systémové činnosti, která bude pravidelně vyhodnocována a přizpůsobována aktuálním potřebám)
- Rozvoje inovační infrastruktury a jejím provázání se zahraničními sítěmi
- Inovačních podniků, které budou investovat do VaVaI a splní dotační kritéria
- Vybudování nebo posílení efektivní struktury k řízení a kontrole systému odpovědnými institucemi (politickými, správními, odbornými, koordinačními atd.).

Speciálním nástrojem pro financování inovací s rychlou návratností investic je rizikové financování. Jeho podstatou je finanční i manažerský vstup instituce „poskytovatele rizikového kapitálu“ do firmy, která má takový podnikatelský záměr a je schopna jej realizovat s pomocí nového „spoluvlastníka“. Kapitálová instituce opouští firmu po realizaci záměru a dosažení plánovaných parametrů (firma vyplatí dočasného spoluvlastníka). V ČR působí v současnosti 17 poskytovatelů rizikového kapitálu, v ÚK jen 3. Podobný způsob využívají tzv. „Business Angeles“, což jsou soukromé osoby, které vstupují do projektů firem s vysokou mírou návratnosti nejen svým finančním podílem a také zkušenostmi s rizikovým investováním.

Dalším velice významným, avšak v ČR dosud opomíjeným zdrojem prostředků, jsou nepřímé nástroje. Daňové úlevy pro ty, kdož věnují prostředky na VaVaI, jsou jednoduchým, administrativně nenáročným a velmi efektivním nástrojem podpory rozvoje firem. Ne náhodou postupně přibývá zemí, které různých forem nepřímé podpory VaVaI využívají.

Druh a zaměření nepřímých prostředků:

- Daňové úlevy (reinvestice zisku do inovací, prominutí daní na specifické druhy investic, nákup licence, propojování VaV s výrobou, další daňové úlevy od státu)
- Upravené celní sazby pro specifické materiály, výrobky a zejména výrobní a výzkumná zařízení, dovážená ze zemí mimo EU
- Příznivá úvěrová politika (např. příspěvky a garance na některé druhy úvěrů apod.)
- Zvýhodnění odpisů pro specifické komodity

Nejvíce žádanou podporou ze strany podnikatelů jsou státní nebo evropské dotace (nenávratné půjčky). Granty, podpůrné programy a dotace se v posledním desetiletí tak rozšířily, že představují nepřehledný a složitý systém (pro podnikatele asi 70 programů),

spojený se složitou a časově náročnou administrativou. Poskytovateli jsou především stát (příslušná ministerstva a specializované instituce), Evropská komise (strukturální fondy) a kraje (programy).

Ke zjištění stávajících možností spolufinancování inovačních projektů jak firem, tak veřejných nebo neziskových organizací byl proveden rozsáhlý průzkum ve 4 úrovních. Do průzkumu byly zahrnuty i programy, ze kterých lze spolufinancovat VaV, který inovacím předchází.

Jako nejvýznamnější finanční podpora byly zkoumány podpůrné programy Vlády ČR, jako doplňkové EU programy a pak regionální zdroje, resp. programy ÚK.

Zvláštní kategorií tvoří programy, které získávají prostředky ze zvláštních mezinárodních nebo bilaterálních fondů.

Informace o výsledku průzkumu jsou v Příloze 6.4. Další informace o financování VaVaI jsou v Kap. 9.2.3 v souvislosti s rozбором zdrojů k realizaci navržených opatření.

6.5 Mezinárodní spolupráce

Oblast mezinárodní spolupráce ve VaV je součástí „Národní politiky výzkumu a vývoje“, která je v souladu s politikami členských států EU. Je upravena kompetenčním zákonem, který stanovuje jako gestora této spolupráce MŠMT. Podstatu mezinárodní spolupráce tvoří společné projekty a především účast v rámcových programech EU. Důležitou roli ale hrají i samostatné projekty mnohostranné a dvoustranné spolupráce a členství ČR ve významných mezinárodních vládních i nevládních organizacích. Mezinárodní smluvní dokumenty schvaluje vláda ČR, jejímž odborným a poradním orgánem je pro danou oblast Rada pro výzkum a vývoj. Vzhledem k sousedství se Svobodným státem Sasko se nabízí spolupráce s nejrychleji se rozvíjejícím regionem EU – viz Příloha 9.1.

Informace o využívaných programech jsou v Příloze 6.4. Další informace k mezinárodní spolupráci jsou také v Kap. 9.2.6.

ÚK v oblasti mezinárodní spolupráce v současnosti využívá zejména následujících prostředků:

- Spolupráce a vazby mezi profesními svazy, komorami, sdruženími
- Spolupráce a integrované projekty vysokých škol
- Informační napojení na mezinárodní síť IRC, EIC, a další
- Aktivita v mezinárodních inovačních projektech - RITTS INBO, 3-CIP, apod.

Spolupráce se sousedním Svobodným státem Sasko

Jak bylo již uvedeno v Kap. 3.3 byla již navázána spolupráce v rámci zpracování této strategie, protože region Drážďanska si zpracoval dokument podle stejné metodiky v r. 2002 – viz Příloha 9.1. Nevýhodou je, že tento dokument má spíše lokální charakter. Na české straně vznikly inovační strategie ve všech 3 krajích, které sousedí se Saskem.

V kap. 9.3 je doporučeno, aby se při zpracování „akčního plánu podpory inovací v ÚK“ vzaly minimálně cíle a opatření inovační strategie regionu Drážďanska v úvahu a pokud by byl oboustranný zájem, pak by mohly být oba akční plány podle aktuálních okolností propojeny. Jak bylo výše uvedeno, probíhá již spolupráce ve dvou mezinárodních projektech (RITTS INBO a 3CIP). Jejich orientace a zkušenosti při využívání podpůrných nástrojů k rozvoji VaVaI jsou mnohem větší, což by mělo být v případě nabídky ke spolupráci využito.

Je však třeba si také uvědomit, že oba sousední regiony budou v konkurenčním postavení, protože oba se budou snažit získat“

- zdroje pro VaVaI z EU,
- atraktivní zahraniční investory,
- nové trhy.

Na druhou stranu obě strategie plánují rozvoj sítí, hledání partnerů, aktivnější využívání VaV kapacit z regionu i okolí a zvýšení informovanosti a zlepšení komunikace.

6.6 Propagace a prezentace

Průzkumem bylo zjištěno, že spolupráce zavedených VaV zařízení s podobnými organizacemi v ČR i zahraničí existují. Ukázalo se však, že propagace a prezentace dosažených výsledků VaVaI a aktivní nabídka inovačního potenciálu ÚK patří k velmi slabým stránkám v ÚK. Důvody jsou různé, ten základní spočívá asi v nedostatečné komunikaci a nezájmu o vzájemnou spolupráci VaVaI zařízení. Klasická VaV zařízení zatím nehledají intenzivně trhy pro své produkty ani partnery pro práci ve společných projektech. Chybějí samozřejmě i zdroje a zkušenosti. Opodstatněná může být i obava ze zcizení nápadu či záměru nebo zneužití spolupráce ze strany silnějšího a zkušenějšího partnera.

V ÚK neexistuje žádná specializovaná akce na prezentaci VaVaI výsledků ani žádné diskusní fórum nebo burza pro výměnu produktů a zkušeností.

Očekává se, že tato strategie a připravovaná „koncepte rozvoje VaV v ÚK“ může přispět k zahájení intenzivnějšího procesu komunikace a zájmu o nalezení oboustranné výhodné spolupráce.

Chybí obecně respektovaný koordinační subjekt, který by marketingovou činnost podnítil a zejména MSP podpořil. Koordinátory v zahraničí bývají komory nebo jiná profesní sdružení, která mají tuto činnost jako běžnou službu. Dalším koordinátorem bývá regionální správa, která intenzivně propaguje veškerý potenciál svého území, aby byly získány nové trhy a partnerství. Propagace a prezentace výsledků VaVaI je sice již od r. 2003 opatřením ve „strategii rozvoje průmyslu a MSP“, ale prozatím se k jeho plnění ze strany ÚK nepřistoupilo. Činnost by mohla být ze strany ÚK zahájena v rámci mezinárodního projektu 3 CIP, z kterého se může tato činnost spolufinancovat.

Předpokládá se, že šíření informací se uskuteční všemi dostupnými prostředky, jak tištěnými materiály, na výstavách, konferencích a obchodních setkáních, tak moderními médii (zejména internetem a datovými a obrazovými nosiči) a ve velmi účinných masmédiích (zejména TV, řízených rozhovorech apod.).

7. Průzkum podniků s inovačním potenciálem

7.1 Úvodem

Dle metodiky RITTS (viz Kap. 3) je pro zpracování inovační strategie doporučeno získání názorů od podnikatelů na území ÚK na široký soubor otázek, jež se týkají především identifikace jejich inovačního potenciálu.

Hlavním cílem průzkumu byla analýza VaV potenciálu v ÚK.

Dalšími cíly pak:

- Získání dat a informací o firmách s inovačním potenciálem pro potřeby vytvoření speciální databáze těchto subjektů, navázání komunikace a případné spolupráce mezi těmito subjekty a rovněž se subjekty poskytujícími asistenční a informační služby v oblasti inovací.
- Zjištění, jaké typy potřeb inovační firmy aktuálně pociťují jako nejnaléhavější, jaké informační zdroje využívají a postrádají a zda rozvíjejí svůj VaVaI.
- Zjištění nabídky firem v oblasti inovací a transferu nových technologií.

7.2 Metodika šetření

Výzkumný vzorek byl zadavatelem určen v rozsahu 50 podnikatelských subjektů s těmito parametry:

Podnikatelský subjekt 6-250 zaměstnanců

- V odůvodněných případech (např. u startujících podniků nebo IT) mohlo být i méně zaměstnanců
- Velké podniky zkoumat jen v případě, že jsou typickými inovačními - "štiky"

Zvláštní zaměření na obory:

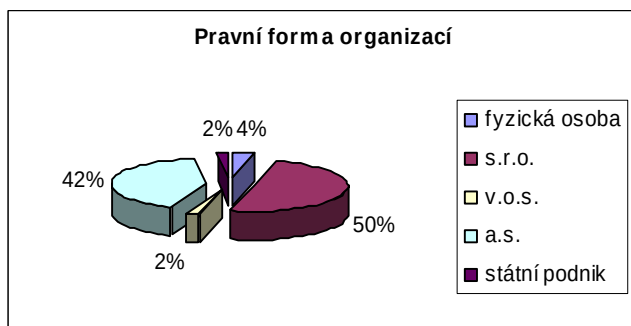
- strojírenská a ostatní výroba (OKEČ 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35)
- zpracování dřeva a výroba nábytku (OKEČ 20, 36)
- výroba pryžových a plastových výrobků (OKEČ 25)
- sklo a keramika (OKEČ 26)
- recyklace druhotných surovin (OKEČ 37)
- vybrané služby (informační technologie OKEČ 72)
- výzkum a vývoj (OKEČ 73)

S využitím proškolených tazatelů z řad zpracovatele průzkumu bylo osloveno 565 podnikatelských subjektů. Rozhovory se podařilo uskutečnit s 92 subjekty z různých oborů.

Tento průzkum přináší výsledky v úplném třídění I.stupně pro všechny znaky.

7.3 Základní struktura souboru

V následujícím grafu a tabulce je charakterizován celý soubor dotázaných podnikatelských subjektů z hlediska základních socioekonomických kategorií.

STRUKTURA DOTÁZANÝCH PODLE OBRATU	v %
Do 1 mil.	10
Do 10 mil.	23
Do 50 mil.	24
Do 0,5 mld.	30
Do 10 mld.	11
Nad 10 mld.	2

Vzorek, který se zúčastnil šetření měl tyto vlastnosti:

- Více než 90% tvořily právnické osoby
- 36% subjektů patří dle počtu zaměstnanců do kategorie mikropodniků a 52% do kategorie MSP
- Více jak 28% subjektů má zahraničního vlastníka
- Více jak 55% subjektů má zaveden systém řízení jakosti dle norem ISO

7.4 Přehled hlavních výsledků

Následující výsledky byly získány vyhodnocením dotazníků, jehož cílem byl všeobecný průzkum firem s inovačním potenciálem.

- **Hlavními aktivitami firem ve sledovaném vzorku v posledních 3 letech bylo:** využívání programů pro rozvoj lidských zdrojů, investice do nových technologií, zpracování podnikatelského záměru, obchod se zahraničními partnery, spolupráce s výzkumnými pracovišti, uvedení nového výrobku na trh a změna organizace řízení.
- **Zjištěno bylo, že málo vyskytujícími událostmi v posledních 3 letech byly:** uvedení nové služby, zvýšení exportu, spolupráce s univerzitami, zvýšení počtu zaměstnanců, zavedení certifikovaného systému řízení jakosti, využívání el. obchodu a zejména zapojení do mezinárodních projektů.
- **Plánované rozvojové aktivity v příštích 3 letech byly identifikovány následující:** budoucí využívání programů na vzdělávání, zpracování nového podnikatelského záměru, investice do nových technologií, hledání finančních zdrojů, uvedení nového výrobku a také spolupráce s výzkumnými pracovišti.
- **Činnosti, které firmy ze sledovaného vzorku neplánují v nejbližší době realizovat jsou:** zapojení do mezinárodních obchodů, přijetí nových zaměstnanců, zavedení systému řízení jakosti (55 % firem ze vzorku ho již má) a změna organizace řízení.

Bylo zjištěno, že plánované aktivity firem jsou řešením jejich slabých stránek a nedostatků.

- **Jako hlavními faktory ovlivňujícími úspěšnost výrobku na trhu byly identifikovány:** cena a kvalita výrobku či služby a vztah k životnímu prostředí výrobku či služby. Naopak dle respondentů má **malý vliv způsob propagace.**
- **Faktory důležitosti vztahující se k obecné spolupráci byly zjištěny následující:** spolupráce s tuzemskými a zahraničními partnery a **s odstupem** spolupráce s VaV pracovišti a univerzitami.
- Zajímavé byly výsledky průzkumu informací o faktorech **důležitosti vztahující se ke spolupráci s vládními organizacemi.** Spolupráce s vládou a ministerstvy považují firmy za velmi důležitou **zejména pak při ovlivňování legislativy.** Jako méně důležitá byla hodnocena spolupráce s příspěvkovými či rozpočtovými organizacemi ministerstev (CzechInvest, CzechTrade, CRR ČR ...).
- **Spolupráce s místní samosprávou byla hodnocena jako velmi důležitá. Jako méně významná byla identifikovány spolupráce s profesními sdruženími a komorami a nejméně důležitá spolupráce s podnikatelskými a inovačními centry.**
- **Vysokou důležitost pro firmy je spolupráce s finančními institucemi,** zejména spolupráce s bankami a organizacemi zprostředkovávající podpůrné finanční nástroje

z tuzemských i zahraničních dotací. Význam nebyl přikládán ani informacím rizikovém kapitálu ani o jeho využívání.

- **Nejvyšší priority, do kterých vkládají firmy své zdroje byly** do oblasti vzdělávání zaměstnanců, nákupu nových technologií a SW aplikací. Naopak nákup patentů a licencí ve vztahu ke zdrojům nebyl identifikován pro zkoumaný vzorek jako důležitý.

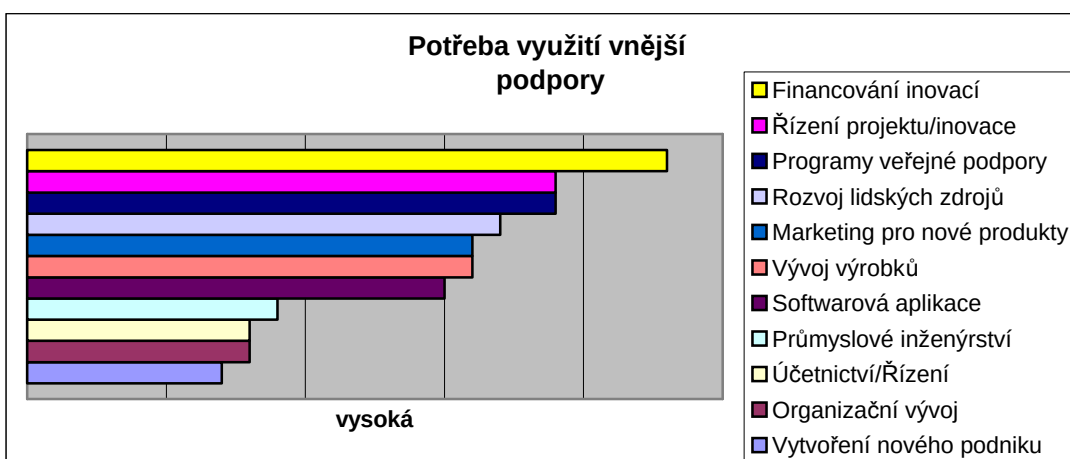
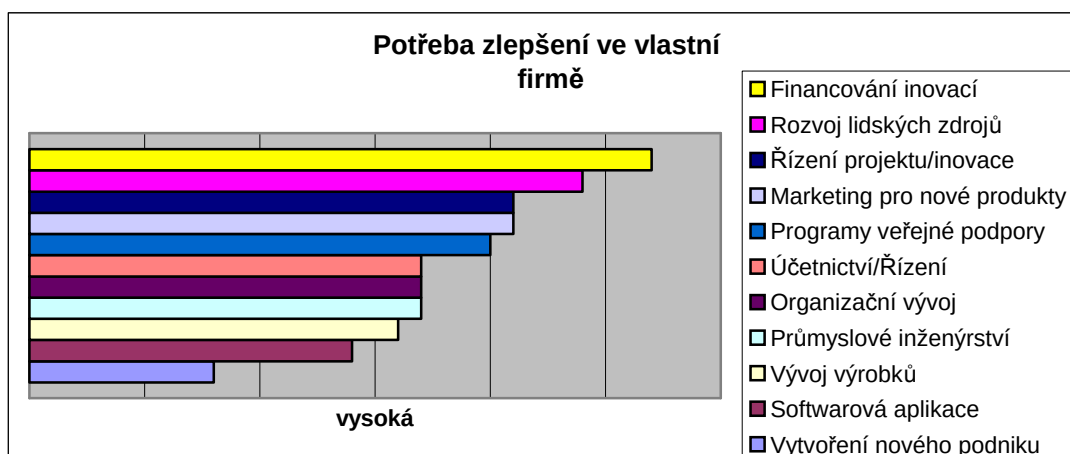
7.5 Identifikace potřeb podniků

Na základě výsledků a analýz první fáze šetření vybraní tazatelé navštívili podniky, které poptávají novou technologii či inovaci nebo mají zájem se intenzivně zapojit do VaV ve spolupráci s dalšími rozhodujícími subjekty.

Celkem bylo navštíveno 16 podniků, kde byly poskytnuty potřebné informace pro vyplnění detailního dotazníku. Struktura vzorku odpovídala struktuře vzorku předcházejícího šetření (viz Kap. 7.4). Dotazník se skládal ze 4 hlavních částí, kde v první části byly obsaženy všeobecné informace o firmě, druhá část byla věnována regionálním strukturám, zpracovávané inovační strategii a případně souvisejícími pilotními projekty, třetí část potřebám a bariérám v rozvoji podniků a poslední část společným projektům a spolupráci.

Hlavní výsledky průzkumu:

1. Z první části dotazníku byly získány základní informace o firmě, aby mohla být zařazena do příslušné kategorie. Sloužily zejména k seznámení se s charakterem firmy a ke stanovení způsobu komunikace.
2. Z druhé části, která zjišťovala názory na právě zpracovávanou inovační strategii a regionální struktury (veřejné, podnikatelské, politické apod.) byly získány tyto údaje:
 - Nedostatečná spolupráce (komunikace) všech subjektů pohybujících se v této oblasti, nedostatečné šíření informací a znalostí, podpora a financování VaV a transferu technologií.
 - Doporučené zaměření inovační strategie na řešení nejslabších stránek tj. výměna informací a aplikace výsledků VaV do výroby, podpora setkání VaV institucí s firmami a zvýšení poptávky veřejného sektoru po inovacích.
 - Většina dotázaných firem nemá konkrétní návrhy na řešení slabých stránek (pilotní projekty), které by mohly být zavedeny v rámci projektu RITTS INBO. Pokud se objevily nějaké návrhy projektů, tak se převážně týkaly zavedení systému spolupráce, sdružování a komunikace v této oblasti.
3. Oblast potřeb podniků pro jejich rozvoj a překonávání bariér byla hodnocena z pohledu vnitřního (řešení potřeb ve vlastní firmě) a vnějšího (využití prostředí a podpor). Výsledky byly zpracovány graficky:

Zdroj RIC ÚK 2004

4. Oblast spolupráce na společných projektech, týkajících se přenosu technologií a rozvoje VaV. Byly získány odpovědi na stávající VaV ve firmě, o využívaných informačních zdrojích a partnerech a realizovaných společných projektech. Výsledky šetření:
 - Pouze 25% firem ze vzorku provádí VaV a pouze 18% věnuje více jak 3,5% výdajů na tuto činnost.
 - Nejčastějšími zdroji informací VaVaI a transferu nových technologií jsou: zákazníci, dodavatelé, publikace, analýza trhu, konkurenti, obchodní veletrhy a vnější výzkum a rozvoj.
 - Bylo identifikováno, že firmy minimálně spolupracují na inovacích, pokud se nějaká spolupráce vyskytuje, tak na lokální úrovni, v několika málo případech s německými firmami, žádná s polským. Částečná spolupráce byla zjištěna s univerzitami, finančními institucemi a VaVaI subjekty, vše ale pouze na regionální, výjimečně národní úrovni.
 - 90% dotázaných firem projevila zájem spolupracovat (přestože že tak dosud nečinily). Dotazovaní předpokládají řešení nedostatečné komunikace a výměny informací, nedostatku financí a špatné ekonomiky svých podniků a neexistence koordinátora. Limitujícími faktory spolupráce jsou konkurenční vztahy mezi firmami (zejména nekalá), nedostatečná znalost prostředí a nedostatek času se věnovat složitým administrativním procedurám, která doprovázejí inovace.

Kladem průzkumu bylo zjištění konkrétních poptávek k řešení inovačních projektů.

Některé z nich jsou:

- Strojně technologické zařízení pro výrobu pryžových polotovarů z granulátu pojených a lisovaných za studena, válcový tvar průměr 1000-1200 mm, výška 1020 mm. Konečná hustota výlisku 0,850-0,950 kg/m³.
- Nové technologie výroby stavebních dílců a doplňků z betonu nebo směsí z umělých pryskyřic.
- Spolupráce při vývoji a výrobě spojovacích dopravních pásů a drtičů.
- Spolupráce při zavedení technologie výroby alkydových a nenasyčených polyesterových pryskyřic.
- Zavedení nových technologií k vyrovnaní vnitřní chlorové bilance ve výrobcích.
- Spolupráce při vývoji strojů na výrobu čelních ploch nábytku (dvířka).
- Vývoj cihel s tepelnou a protipožární odolností.
- Zavedení nových technologií povrchových úprav (např. práškové lakování).
- Využívání obnovitelných zdrojů paliv – biomasa (technologie spalování).
- Spolupráce při výrobě a vývoji nových výrobků a technologií na ochranu rostlin a hnojiv.

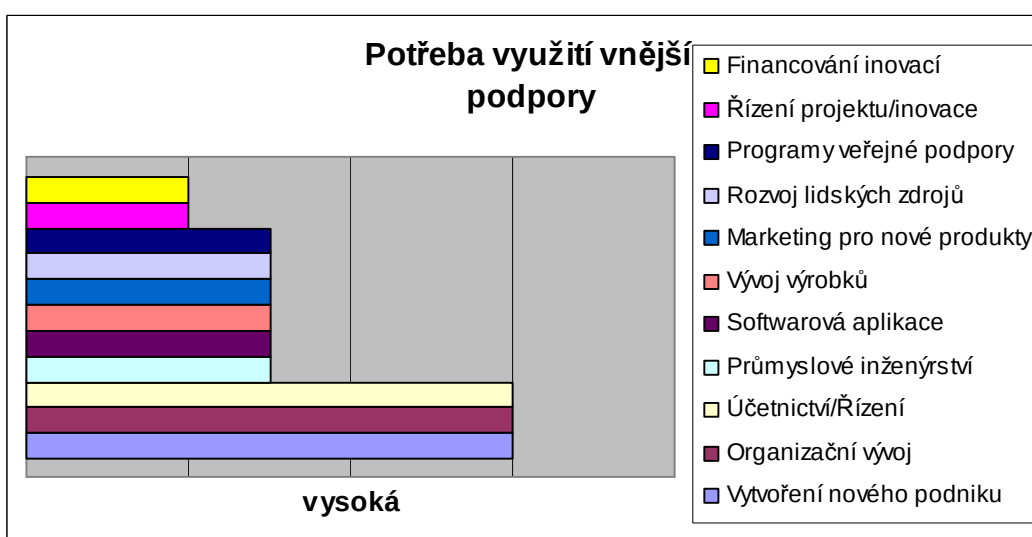
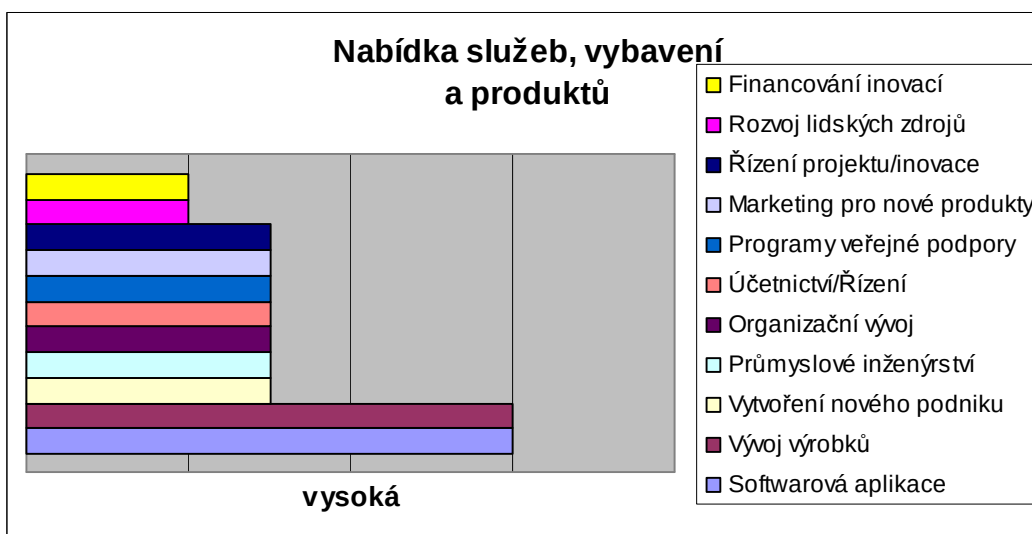
7.6 Identifikace nabídky podniků

Obdobně jako při zkoumání poptávky firem po inovacích či činnostech souvisejících s transferem technologií bylo provedeno velmi podobné šetření mezi podniky, které uvedly v první fázi šetření, že nabízejí případným novým partnerům inovaci, kapacity pro společný VaV či vlastní inovační technologie. Vybraní tazatelé poté navštívili s obdobně strukturovanými dotazníky tyto podniky, které nabízejí inovace nebo mají zájem se intenzivně zapojit do VaV ve spolupráci s dalšími subjekty.

Celkem bylo navštíveno 15 podniků, které poskytly potřebné informace pro vyplnění detailního dotazníku. Struktura vzorku odpovídala struktuře vzorku předcházejícího šetření. Dotazník se skládal ze 4 hlavních částí, které byly uvedeny v kap. 7.5.

Hlavní výsledky průzkumu:

1. Základní informace o firmě opět posloužily k zařazení do příslušné kategorie a k zvolení způsobu další komunikace.
2. Oblast vztahu k inovační strategii, regionálním strukturám a pilotním projektům:
Odpovědi dotázaných firem se nelišily od výsledků šetření mezi firmami nabízející inovace. Firmy neměly konkrétní návrhy pro zpracování inovační strategie ani návrhy na pilotní projekty k řešení neuspokojivé situace.
3. Oblast potřeb podniků v souvislosti s jejich nabídkou inovaci byla hodnocena opět z pohledu vnitřního (řešení potřeb ve vlastní firmě) a pohled vnější byl zaměřen zvláště na využití vnějšího prostředí a podpor pro MSP. Výsledky byly zpracovány opět graficky:

Zdroj RIC ÚK 2004

4. Oblast spolupráce na společných projektech, týkajících se přenosu technologií a rozvoje VaV. Byly získány odpovědi na stávající VaV ve firmě, o využívaných informačních zdrojích a partnerech a realizovaných společných projektech. Výsledky šetření:

- Bylo identifikováno, že firmy nabízející inovace jsou velmi často iniciátory spolupráce, což je pro tuto oblast nutné. Spolupráce je rozvíjena především na regionální a národní úrovni, z menší části s Německem. Další mezinárodní spolupráce je málo rozšířená a spolupráce s Polskem nebyla identifikována vůbec.
- Nutnost spolupráce v této oblasti byla deklarována u všech podniků, jako překážka pro intenzivnější spolupráci byly uváděny nedostatečné jazykové znalosti a ekonomická situace. Z vnějšího prostředí se očekává podpora rozvoje lidských zdrojů a vytvoření fungujícího systému šíření poptávaných informací a spolupráce v této oblasti.

Nejzajímavějším výstupem šetření byly konkrétní nabídky k řešení inovačních projektů, které jsou uvedeny níže:

- Mykornizace stromů a keřů.
- Provozdušňovací zařízení do kapalin (např. provzdušňování vody v akváriích).
- Recyklace odpadů.

- Vývoj a výroba zařízení pro spojování dopravních pásů.
- Vývoj a výroba drtičů s následnou bezprašnou dopravou drcených materiálů – trubkovými lanovými dopravníky.
- Pokročilé metody bilancování hmoty.
- Metodika úpravy dat a odstraňování chyb měření.
- Aplikace technologických informačních systémů.
- Metodiku monitorování emisí VOC.
- Technologie výroby epichlorhydrinu.
- Nové typy epoxidových pryskyřic.
- Závěsné střešní systémy.
- Vývoj nových rozměrů betonových stavebních dílců a jejich barvení.
- Typové opravy turbogenerátorů do výkonu 500 MW, modernizace, rekonstrukce, montáž a opravy energetických zařízení.
- Montáž speciálních pružinových jednotek firmy GERB.
- Práce se sypkými a kapalnými látkami i pro nejnáročnější požadavky.
- Kompletní průmyslové analytické služby a zázemí (nabídka nezahrnuje zdravotnictví a potravinářství).

7.6 Závěry průzkumu

Různých šetření a analýz zkoumajících podnikatelské prostředí bylo již provedeno mnoho, v menší míře byly realizovány průzkumy zkoumající oblast rozvoje inovací a transferu nových technologií. Přestože se jednalo o zjednodušený průzkum, bylo možné získaná data a informace plně využít v analytické a zejména v návrhové části této inovační strategie.

Průzkum představuje základní orientační sumu poznatků, jež umožňuje formulovat některé závěry a doporučení, které jsou obsaženy v kapitole 9. Současně byly zjištěny bariéry rozvoje VaVaI v ÚK, které můžeme rozdělit do dvou základních skupin:

Národní:

- Nedostatečná prakticky aplikovaná politická podpora VaVaI
- Nedostatečná finanční podpora státu na VaVaI
- Velmi malý podíl soukromého sektoru na financování VaVaI
- Nedostatečná aplikovatelnost výsledků VaV do hospodářství
- Nedostatečná a nevhodná informovanost o VaV
- Nedostatečná propagace výsledků VaVaI

Regionální:

- Nedostatečná jazyková vybavenost a kvalifikace v oborech, u kterých je inovace žádoucí.
- Nevyvážené oborové rozložení VŠ (chybějící technické školy) a nedostatečná příprava na rozvoj inovací ve školách.
- Nedostatečná a nekoordinovaná inovační infrastruktura.
- Malá ochota firem investovat do inovací, velmi často související s nedostatkem kapitálu či nezájmu zahraničního většinového vlastníka.
- Neexistence fungující informační a poradenské sítě pro oblast inovací.
- Nerozvinutá spolupráce - malá ochota firem i VaV zařízení a škol.

Podobné průzkumy je vhodné realizovat opakovaně a zejména v nových perspektivních oborech. Z výsledků lze poznat vývojové trendy, vypořádávání se s překážkami a vliv a účinky různých opatření, která mají bariéry odstraňovat.

8. Cíle, priority a opatření

Strategická část dokumentu v sobě zahrnuje formulaci strategického cíle, identifikaci specifických cílů a z nich stanovení priorit. K postupnému plnění priorit jsou navržena opatření. Strategický cíl představuje směrný ukazatel pro rozvoj inovačního a podnikatelského prostředí založeného na inovačním podnikání a dále informaci o stavu, kterého by mělo být dosaženo realizací navržených rozvojových aktivit. Priority je možno považovat za specifické cesty, jejichž podporou má být dosaženo strategického cíle. Každá priorita je realizována prostřednictvím opatření. Opatření jsou navržena tak, aby odpovídala potřebám a příležitostem popsaným v analytické části dokumentu. Opatření jsou obecněji formulována záměry, které se naplňují konkrétními projekty a akcemi.

Na dlouhodobé vizi, se dohodla v r. 1999 pracovní skupina, která připravovala „Strategii rozvoje ÚK“:

Ústecký kraj chce být progresivním a prosperujícím krajem, vědomý si vlastního významu, využívající vlastní zdroje a kvalitní vazby s okolím, plně využívající klíčového a nezastupitelného postavení v hospodářství republiky. Krajem s kvalitním a zdravým životním prostředím, s rozvinutými sídly, kvalitními a kvalifikovanými lidmi a dobrou image. Krajem, který se stane spojovacím článkem ČR k sousednímu Sasku.

Současnou prioritou hospodářského rozvoje v ČR i v Ústeckém kraji (dle Programu rozvoje ÚK) je podpora vzniku nových pracovních míst nebo jejich udržení, a to bez ohledu na míru inovace výroby nebo služeb. Podpora inovací ke zvýšení konkurenceschopnosti, výnosů a přizpůsobení se trhu není politicky prosazována. **Inovace jsou naopak považovány za redukční faktor zaměstnanosti** - ve skutečnosti však udržují pracovní místa a mohou vyvolat další pracovní příležitosti.

Úprava a překonání této filozofie bude jednou z velkých bariér pro uskutečnění inovační strategie.

8.1 Strategický cíl

Vzhledem k rozhodujícímu postavení hospodářské sféry v ÚK, byla východiskem pro návrh strategického cíle hospodářská a průmyslová politika ČR. Z řady **dlouhodobých strategických cílů** byl pro RITTS vybrán následující:

Dosažení srovnatelných investic do inovací a transferu technologií s průměrem EU do r. 2010

Tento cíl je obecného charakteru a tím použitelný ve všech hospodářských i společenských odvětvích. Je zároveň shodný se strategickým cílem ve Strategii rozvoje průmyslu a MSP Ústeckého kraje, která byla odsouhlasena Radou Ústeckého kraje v r. 2003.

Strategický cíl obsahuje pojem investice, který zpracovatelé tohoto dokumentu a jeho pracovní skupina pojímají ve velmi širokém záběru. Investicí zde nejsou chápány pouze finanční prostředky, ale především soubor veškerého úsilí a nástrojů (finančních,

poradenských, politických, společenských, propagačních,...) vedoucí k vytvoření prostředí vhodného pro rozvoj účelných investic do oblasti VaVaI v ÚK.

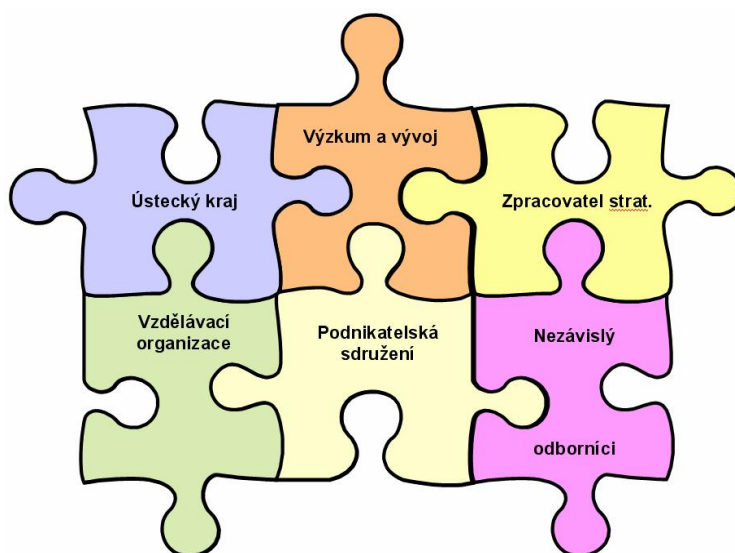
Plnění tohoto cíle je zejména závislé na legislativním, společenském a ekonomickém vývoji ve státě a na efektivitě jeho intervenčních nástrojů. Jeho plnění na území ÚK může být příznivě ovlivněno např. legislativní iniciativou ÚK (např. daňové zvýhodnění inovačních podniků), nebo efektivnějším a koordinovanějším využíváním disponibilních zdrojů všeho druhu a politických i výkonných nástrojů (viz Kap. 9.2). Rozhodujícími subjekty však jsou a budou podniky, které v příhodném prostředí investují do znalostí a technologií. Očekávaným výsledkem strategie je pozitivní ovlivnění podnikatelského prostředí a funkce veřejné správy. Předpokládá se využívání nových technologií, zvyšování vzdělanosti, informovanosti, zlepšování komunikace a koordinace činností hlavních aktérů v kraji.

8.2 Specifické cíle

Ke stanovení **střednědobých specifických cílů** (tedy do r. 2010) nemohl posloužit žádný z regionálních dokumentů, které vznikly ze zákona 248/2000 Sb. V PRÚK se slovo inovace nevyskytuje vůbec a ani SROP neobsahuje žádný cíl, ve kterém je výslovně uvedena podpora inovací (objevuje se okrajově v Prioritě 1., Opatření 1.1. na podporu podnikání ve vybraných regionech, s poznámkou, že není zaměřeno přednostně na inovace, ale na vytváření nových pracovních míst).

Jako základní podklad ke stanovení specifických cílů byla sestavena analýza silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení (SWOT – viz Kap. 5. – 5.3). Návrhy konkrétních cílů vznikaly v pracovní skupině hledáním možností zlepšení slabých stránek, využití příležitostí a omezení negativních vnějších vlivů (ohrožení). Bylo využito zkušeností z r. 2003, získaných při definici podpory inovací ze strany Ústeckého kraje při zpracování Strategie rozvoje průmyslu a MSP v ÚK.

Cíle byly navrhovány zástupci zájmových skupin nebo nezávislími odborníky. Pracovní skupina byla tvořena těmito 5 zájmovými skupinami a osobnostmi z různých oborů:

- **Ústecký kraj** – má politickou i výkonnou roli při hospodářském a sociálním rozvoji území danou zákonem. Tuto roli a koordinační činnosti vykonává prostřednictvím svých volených orgánů a odborných výborů a komisí, krajským úřadem, rozpočtovými a příspěvkovými organizacemi a partnerstvím se všemi rozhodujícími organizacemi v kraji.

- **Výzkumná pracoviště** – organizace, která se přímo podílí na VaV či na tvorbě a aplikaci inovací (výzkumné ústavy, výzkumná pracoviště podniků, vysoké školy, laboratoře apod.).
- **Vzdělávací instituce** – zařízení podílející se na rozvoji lidských zdrojů v oblasti sekundárního a terciálního vzdělávání (školská zařízení – střední a vysoké školy, vzdělávací společnosti apod.).
- **Podnikatelská sdružení** – registrovaná sdružení podnikatelů vyvíjející rozvojovou činnost (komory, asociace, svazy, spolky, cechy apod.).
- **Poradenské organizace** – specializované firmy, které působí jak osvětově, tak zcela konkrétně, poskytují informace a podporu organizacím, při jejich realizaci inovačních projektů (podnikatelská centra, agentury, poradenská a informační centra, Euro Info Centrum apod.).

Pracovní skupina se dohodla na specifických cílech, které byly vybrány z velkého množství výstupů z analýzy, průzkumů a názorů zástupců jednotlivých zájmových skupin. Pod heslovitě uvedenými specifickými cíly v barevných tabulkách je k nim stručné vysvětlení.

Zájmové skupiny si vybraly následující cíle:

Ústecký kraj Podpora vybraných oblastí VaV Podpora inovačních firem Udržení mladé generace a odborníků v kraji Stabilizace a rozvoj podnikatelského prostředí příhodného pro rozvoj VaVaI
Provést nezávislou analýzu stavu a potenciálu VaV a stanovit spolu s rozhodujícími subjekty oblasti a způsoby intenzivní podpory. Stanovit podmínky a způsoby podpory inovačních firem (např. podpora při - budování technické infrastruktury, získání pozemků a objektů, rozvoji lidských zdrojů, získání veřejných finančních zdrojů, získání odborníků a partnerů, sdružování s jinými firmami, vyřizování administrativních záležitostí, získání daňových úlev apod.). Vytvořit podmínky pro udržení mladých odborníků v kraji a získání potřebných odborníků do veřejné i podnikové sféry (např. poskytováním stipendií, nabídkou bytů, spoluprací se zahraničními subjekty a akademickou sférou apod.). Podnikatelské prostředí je formováno zejména politickými, legislativními, administrativními a tržními podmínkami země. Regionální aktéři v čele s ÚK však mohou ovlivnit chování v prostředí a jeho kulturu, odstranit byrokratické bariery, profesionalizovat své služby, zakomponovat podporu inovací do rozvojových programů, stimulovat rozvoj inovací, koordinovat činnosti hlavních hráčů, získávat investory do znalostí a nových technologií apod.

Výzkumná a vývojová pracoviště

- Intenzivní prezentace výsledků VaV odborné veřejnosti
- Zapojení do mezinárodních projektů
- Nabídka vědecko-technické základny podnikům

Prezentovat a popularizovat výsledky činností jednotlivých pracovišť i vzájemnou spoluprací a účast v různých výzkumných projektech veřejnosti (např. zřízení internetového portálu, pořádání prezentačních akcí, společná účast na výstavách, udělování ceny inovace roku apod.)

Aktivně se zapojit do mezinárodních projektů (sdružit finanční prostředky, společně využít odborných a technických kapacit ...) K řešení specifických regionálních problémů dohodnout vzájemnou spolupráci VaV pracovišť z ÚK a zapojit se kolektivně do mezinárodních projektů (např. využití krajiny po těžbě, využití surovinové základny ...)

Na podkladě výsledků odborné analýzy současného stavu a potenciálu vědecko-technické základny ÚK vytvořit a rozvíjet její nabídku zejména MSP (např. vytvořit a udržovat regionální databázi nabídek a poptávek, ...)

Vzdělávací organizace

- Aplikace moderních vyučovacích a výzkumných metod
- Podpora technického školství
- Vytvoření výzkumně- vzdělávacího centra při UJEP

Významnou složkou pro rozvoj inovací je moderní a efektivní vzdělávací systém se soustavou škol a jiných vzdělávacích zařízení. Znalostní společnost vyžaduje přizpůsobení výcviku odborníků podmínkám trhu a mezinárodním standardům. VŠ i SŠ se v ÚK podílejí minimálně na VaV – žádoucí je jejich aktivní zapojení a využívání moderních teorií a praxí. K tomu je nutno získat odborníky a propojit školy s VaV základnou a podniky v ÚK.

Slabinou ÚK, jehož hospodářství se opírá o technické obory, je technické školství. Je nutné iniciovat ze strany veřejné správy, škol a podniků rozvoj technického školství a k tomu získat příslušné odborníky k výuce a partnery k financování.

Záměrem UJEP je soustředit vzdělávací a příslušné VaV aktivity do jednoho místa a působit z něj organizovaně na další subjekty. Naváže se na stávající činnosti a rozšíření bude směřováno dle potřeb ÚK.

Podnikatelská sdružení

- Posilnění organizovanosti podnikatelského sektoru
- Koordinace spolupráce VaV institucí, škol a firem
- Podpora přenosu výsledků VaV do komerční zralosti

Slabý zájem o členství v podnikatelských organizacích a ochota ke sdružování je slabinou v podnikatelském prostředí ÚK. Důvodem je rozsah a úroveň poskytovaných služeb a malá informovanost firem o výhodách sdružení. Potřebnou změnu je nutné vyvolat legislativní úpravou, osvětou ze strany podnikatelských sdružení a zkvalitněním jejich služeb. Žádoucí je podpora ze strany ostatních rozhodujících subjektů.

Iniciovat takové propojení za podpory veřejné správy. Propojení škol, VaV pracovišť uskutečnit na základě zájmu a potřeb podniků. Předpokládá se vysoká profesionalita takové koordinační činnosti.

Složitý proces spojený s administrativními, technickými i jinými bariérami, které se musí odborně překonávat. Podpořit celý postup od získání VaV řešení až po jeho realizaci v praxi.

Poradenské organizace

- Osvětová činnost o vývojových trendech a motivace k VaVaI
- Rychlý a účinný přenos informací a zkušeností k zájemcům
- Vytvoření komplexního a koordinovaného „inovačního“ poradenství

Sdružit odborný a organizační potenciál poradenských organizací a plošně uskutečnit kampaně a akce ke zvýšení informovanosti o vývojových trendech a finančních a jiných podporách inovací ze strany veřejné správy. Motivovat především MSP k investování do inovací.

Sdružit poradenské organizace z ÚK a za spolupráce s odbornými VaVaI organizacemi vytvořit nebo zdokonalit již existující informační systémy a poradenské metody k efektivnějšímu přenosu dat, informací i cizích zkušeností k zájemcům (např. technická data, finanční podpory, propojování firem, získání partnerů, licencí, akreditací atd.).

Vytvořit specializovanou poradenskou službu na bázi volného sdružení odborníků z různých oblastí, veřejných institucí a podnikatelských sdružení. Tato skupina bude poskytovat poradenství v oblasti inovací jak konečným uživatelům inovací (zejména MSP), tak prostředníkům a podporovatelům (např. ÚK, podnikatelským sdružením, školám ...). Taková skupina se nabízí rovněž k využití pro odborný dohled nad realizací strategie a navazujících akčních plánů.

8.3 Priority

Pracovní skupina vybrala 3 priority z předložených střednědobých specifických cílů, které vzešly z analýzy a průzkumů. Priority jsou zaměřeny na **podporu spolupráce, rozvoj infrastruktury a investic do VaVaI**.

Priority	
1.	Spolupráce všech aktérů VaVaI
2.	Rozvoj infrastruktury pro VaVaI
3.	Finanční a politická podpora VaVaI

1. Spolupráce všech aktérů VaVaI

Při diskusích o všech specifických cílech byly zjišťovány nedostatky ve vzájemné informovanosti, komunikaci a konkrétní spolupráci mezi hlavními aktéry VaVaI procesu. Skutečná spolupráce a koordinovaný postup mezi institucemi veřejné správy, které mají povinnosti v této oblasti a VaV pracovišti, podniky, konzultanty, podnikatelskými centry a sdruženími existuje podle dostupných informací pouze výjimečně. Zlepšení tohoto stavu na základě ochoty a zájmu všech zainteresovaných zájmových skupin k poskytování a výměně informací, pravidelné komunikaci popř. ke společné práci na řešení konkrétních úkolů je základní podmínkou ke změnám. V potaz se samozřejmě musí vzít poslání a charakter jednotlivých subjektů, jejich zájmy na trhu a jejich ochrana znalostí a zkušeností. Vyvážení vzájemných vztahů je dlouhodobým a složitým procesem, který si vyžaduje vhodné prostředí a profesionální koordinaci. Níže vybraná opatření mohou pouze proces nastartovat, jeho udržení a rozvoj bude předmětem mnoha dalších opatření.

2. Rozvoj infrastruktury pro VaVaI

Prostředí pro inovace s příslušnou infrastrukturou, která je popsána v Kap. 6.1. jsou opět nenahraditelnou podmínkou k potřebným změnám. Stávající technické zázemí a vazby a vztahy mezi dotčenými aktéry v ÚK (i ČR) představují ve srovnání s vyspělými regiony na jednotném EU trhu konkurenční nevýhodu. Rozvoj infrastruktury byl zařazen mezi priority, protože se rovněž týká průřezově všech hlavních identifikovaných problémů.

Současným trendem je vytváření VaVaI center, oborových nebo regionálních podnikatelských shluků (cluster) a aplikace moderních informačních a komunikačních technologií do všech oblastí lidské činnosti. Všechny regiony se snaží řešit své slabiny a nevýhody lákáním zejména zahraničních investorů. Ti přinášejí potřebné změny rychle, tedy daleko rychleji, než by byly změny na základě přirozeného vývoje.

Analýzy a průzkumy ukazují, že se musí v ÚK souběžně s navázáním na současné trendy řešit daleko základnější nedostatky, které se týkají přístupu k inovacím a využívání podmínek, které jsou k dispozici.

3. Finanční a politická podpora VaVaI

Mezi základní nedostatky patří nedostatek vlastního kapitálu MSP k inovacím a zatím omezená funkčnost finančního trhu. Rozvojová politika státu i ÚK je zaměřená především na zvyšování zaměstnanosti a podpora využívání znalostí a zvyšování konkurenceschopnosti je jen proklamována. Finanční podpora základního VaVaI ze strany státu existuje, ale zůstává daleko za hospodářskými potřebami. Vývoj ukazuje,

že vytváření podmínek a stimulujícího prostředí se stane také běžnou činností regionů. Podpora VaVaI a trvalá udržitelnost rozvoje bude muset být začleněna do všech rozvojových dokumentů ÚK k evidentnímu prokázání politické vůle a dlouhodobého cíle. Rovněž marketing VaVaI potenciálu ÚK je žádoucí, alespoň ve formě prezentace a propagace úrovně a výsledků VaVaI.

8.4 Opatření

K realizaci stanovených priorit v oblasti inovací bylo diskutováno velké množství různých opatření. Cest, jak je uskutečňovat, je rovněž mnoho a jejich realizátory jsou jak různé veřejné instituce, tak soukromé a neziskové subjekty. Při výběru opatření, byla zejména sledována jejich realizovatelnost v současných podmínkách a v plánovaném časovém horizontu strategie. Minimalizoval se také jejich počet. Zároveň byla již v tomto stádiu diskutována spoluúčast rozhodujících subjektů na jejich uskutečnění. Bylo konstatováno, že jejich současná úroveň spolupráce a ochota přebírat spoluodpovědnost bude největší bariérou uskutečnění strategie – viz více v kap. 9.

Opatření k realizaci jednotlivých priorit

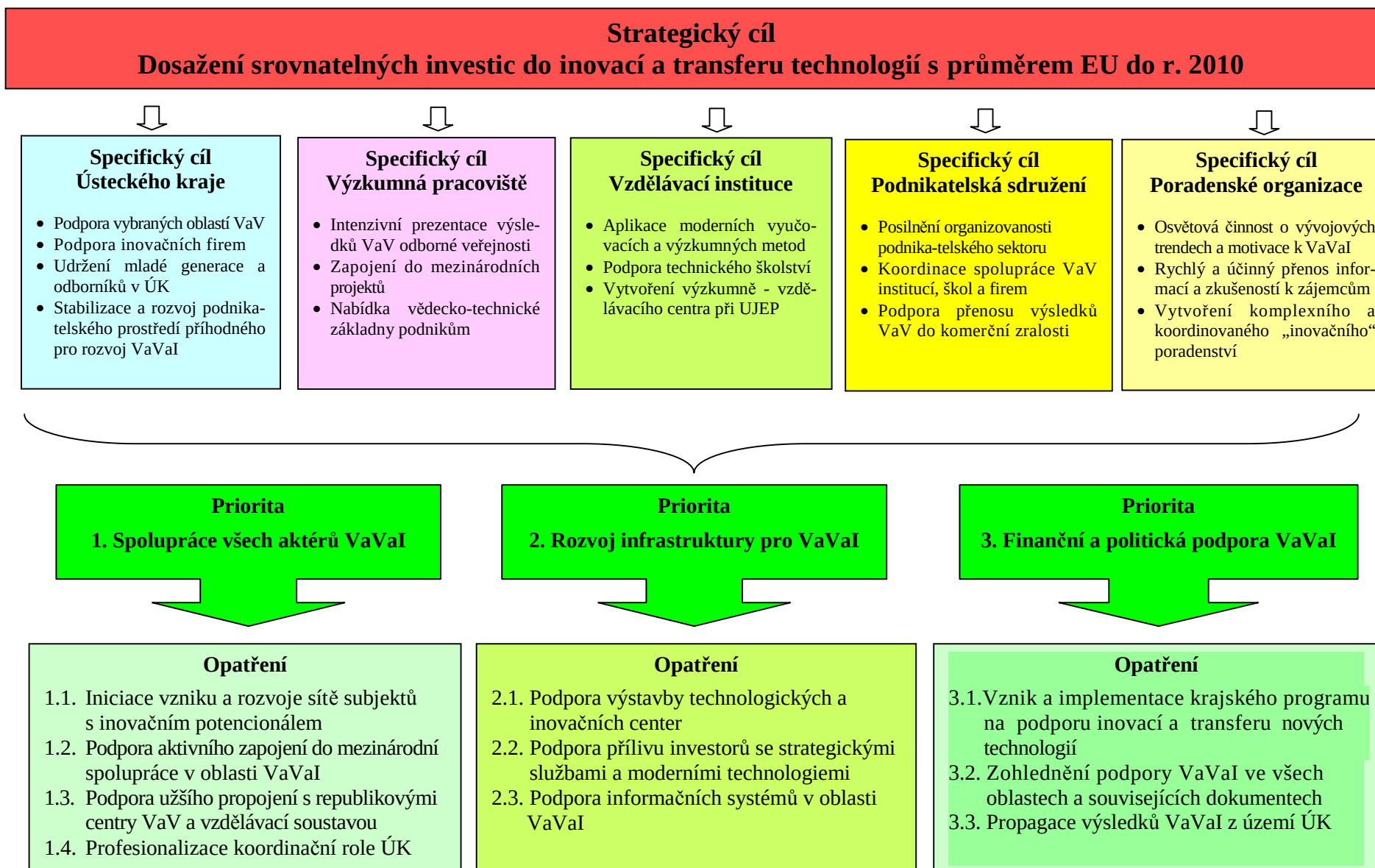
Priorita 1.	Spolupráce všech aktérů VaVaI
Opatření 1.1.	Iniciace vzniku a rozvoje sítě subjektů s inovačním potencíonálem
Opatření 1.2.	Podpora aktivního zapojení do mezinárodní spolupráce v oblasti VaVaI
Opatření 1.3.	Podpora užšího propojení s republikovými centry VaV a vzdělávací soustavou
Opatření 1.4.	Profesionalizace koordinační role ÚK

Priorita 2.	Rozvoj infrastruktury pro VaVaI
Opatření 2.1.	Podpora výstavby technologických a inovačních center
Opatření 2.2.	Podpora přílivu investorů se strategickými službami a moderními technologiemi
Opatření 2.3.	Podpora informačních systémů v oblasti VaVaI

Priorita 3.	Finanční a politická podpora VaVaI
Opatření 3.1.	Vznik a implementace krajského programu na podporu inovací a transferu nových technologií
Opatření 3.2.	Zohlednění podpory VaVaI ve všech oblastech a souvisejících dokumentech
Opatření 3.3.	Propagace výsledků VaVaI z území ÚK

Tato opatření jsou podrobněji rozpracována v Kap. 9.3. jako základní podklady pro sestavení akčního plánu. Jsou všechna střednědobého charakteru (do r. 2010). Krátkodobý charakter budou mít projekty, kterými se budou v akčním plánu plnit jednotlivá opatření.

V následujícím schématu jsou přehledně znázorněny (barevně odlišeny) všechny vybrané cíle, priority a opatření.

9. Implementace a příprava na akční plán

V této části je obsaženy informace k procesu postupného uskutečňování strategie. V první části jsou uvedeny základní podmínky, které musí být zajištěny, aby navržená opatření byla proveditelná a docíleno tak stanoveného strategického cíle. V další části jsou uvedeny základní zdroje k realizaci opatření a pak následuje rozpracování konkrétních opatření na úrovni strategického dokumentu. Po přijetí této strategie politickým vedením ÚK a jeho partnerů musí následovat rozpracování opatření v akčním plánu, který se bude průběžně aktualizovat. Nelze předpokládat, že zdroje zůstanou po dobu platnosti strategie tj. do r. 2010 beze změny. Naopak se očekávají změny přístupu jak ÚK a národních institucí tak Evropské komise, která již zveřejnila první názory na dotační politiku po r. 2007.

Systém implementace bude stejný jako v Programu rozvoje Ústeckého kraje, která byla schválena Radou Ústeckého kraje v r. 2002. Je tím definován způsob zajištění finančních, materiálních a lidských zdrojů k realizaci cílů a jednotlivých opatření.

9.1 Podmínky a proveditelnost

Rozhodujícím sektorem pro inovace je podnikatelský. Jednotlivé firmy nebo jejich sdružení si podle své strategie, hospodářského stavu a situaci na trhu popř. jiných okolností rozhodují o způsobu a míře inovací. **Jejich odbornost, rozhodování a iniciativa je nezastupitelná a jen v určité míře ovlivnitelná.** Samozřejmě, že standardní podmínky v podnikatelském prostředí, vhodná intervence, chování a kontrola ze strany veřejné správy může významně ovlivnit zavádění inovací. Firmy si technologickými, výrobovými, organizačními i jinými inovacemi zvyšují výkonnost a tržní podíly a tím konkurenceschopnost. Takový vývoj pak vede k prosperitě a dalšímu zlepšování podnikatelských podmínek. Takovým vývojem zatím ČR ani ÚK neprochází, což je podle odborníků způsobeno specifickou cestou, kterou postupovala ČR při privatizaci a restrukturalizaci hospodářství, podmínkami na evropském trhu, který v posledním desetiletí stagnuje a přístupem celkovým k podnikání, který je stále ovlivněn obdobím s centrálně plánovaným hospodářstvím.

Inovace ve veřejné sféře mohou významně ovlivnit využívání veřejných prostředků. Státní rozpočet v r. 2003 byl ca. 800 mld. Kč – zvýšení odbornosti a efektivnosti nakládání jak s mandatorními, tak s ostatními výdaji může přinést nejen úspory (snížení deficitu), ale zejména správné umístění prostředků, které podnítí další rozvoj. Rozpočet ÚK byl v r. 2003 asi 8,718 mld. Kč a 354 obcí v r. 2003 mělo k dispozici cca 18,015 mld. Kč. Velmi hrubě se odhaduje, že se ze všech veřejných rozpočtů se použilo v ÚK asi 800 mil. Kč na podporu VaV a do skutečných rozvojových projektů (nikoliv údržba nebo obnova původního stavu). Při spekulaci, že každá ušetřená desetina % z celkových veřejných prostředků na základě inovací (technických i organizačních) může znamenat v případě jejich návratu do inovací mimořádný rozvoj.

V politických programech se uvádí zdokonalování organizačních struktur, kontrolních mechanismů, zvyšování odbornosti a přizpůsobování procedur a přístupu výkonného aparátu skutečným potřebám společnosti. Zavedení systému řízení kvality na všech stupních veřejné správy (ISO 9000 a 14000 nebo jiných), by mohl přinést významné změny.

Z uvedeného vyplývá, že je žádoucí, aby došlo k **rozhodnutím o kvalitativních změnách, které povedou ke zlepšení funkce a efektivnosti veřejné správy.** K jejich implementaci může dojít relativně snadno, v porovnání se soukromým sektorem, vydáním příslušných závazných předpisů.

MSP (především MP) mají, díky své velikosti, počtu pracovníků a vazbám v prostředí omezené možnosti k inovačním zdrojům. Z toho důvodu se veřejná podpora VaVaI zaměřuje na tyto podniky. Pomoc spočívá jak ve finanční a informační podpoře jednotlivých podniků, tak v iniciaci spolupráce mezi firmami a vývojovým a vzdělávacím sektorem i vytváření regionálních a odvětvových seskupení. Právě o výhodnosti spolupráce v různé podobě a na různých úrovních nejsou zatím firmy v ÚK přesvědčeny a nabízených možností využívají velmi omezeně. Rovněž vyčleňování vedlejších činností, resp. jejich nákup od odborníků a profesionální poradenství nejsou obecně přijímány. K porozumění vývojových trendů a ke stimulaci by měly přispět zejména hospodářské a agrární komory a jiná profesní sdružení.

Zlepšení spolupráce a vyšší stupeň koordinace je pro další vývoj naprosto zásadní podmínkou proveditelnosti strategie. Obě podmínky zásadně ovlivňují plnění všech priorit a opatření a vyžadují **politickou podporu na všech úrovních.** S nimi je úzce spjata **ochota všech rozhodujících aktérů ke komunikaci, k respektování role koordinátora a zejména pak k převzetí spoluodpovědnosti za implementaci strategie.**

S jakýmkoliv rozvojovým procesem jsou vždy spojeny finanční prostředky, profesionalita lidí a čas. **Potřeba dostatku finančních prostředků** se ve většině dokumentů uvádí na prvním místě, často se opomíjí, že bez **precizního plánování, projektování a kontroly, které jsou výlučně ovlivněny lidským faktorem,** nelze provést žádnou implementaci úspěšně.

9.2 Zdroje k realizaci opatření

Za popisem každého ze zdrojů je stručně shrnuta současná situace a jaké jsou obecné podmínky nutné pro realizaci strategie. Nebylo možno se dotknout všech faktů a uvést vyčerpávajícím způsobem všechny podmínky k úspěšné realizaci. Podrobný rozbor bude součástí akčního plánu, který bude na strategii navazovat.

9.2.1 Politická podpora

Od r. 1990 neobsahoval žádný státní rozvojový dokument nebo vládní prohlášení podporu inovací jako prioritu. Až od r. 2003 dochází na základě dokumentů připravených AIP ČR k přizpůsobení politické podpoře vědy, výzkumu a inovací trendům v EU. Zatím jediným krajským rozvojovým dokumentem, který analyzuje inovace a přístup k nim z hlediska podnikání, je Strategie rozvoje průmyslu a MSP Ústeckého kraje z r. 2003.

Současná situace

V roce 2003 byl předložen AIP ČR návrh inovační strategie ČR na období do roku 2015. Usnesením vlády č. 270/2004 byla schválena Národní inovační strategie ČR. Připravuje se Národní inovační politika na r. 2005 – 2008. V dubnu 2003 byl usnesením č. 417 vládou ČR schválen Národní program výzkumu na léta 2004—2009, který je koordinován MŠMT a který zakotvuje podporu projektů v oblastech kvality života a rozvoje moderní společnosti, konkurenceschopnosti při udržitelném rozvoji, energie pro ekonomiku a společnost, lidské zdroje pro výzkum, integrovaný výzkum a regionální a mezinárodní spolupráce ve výzkumu. **Tento program se o inovacích, jako o nutném následném procesu vůbec nezmiňuje.**

V hospodářské politice ČR je podpora inovací zakotvena, ale systém, který by prakticky podporoval rozvoje inovačního podnikání s účinnými nástroji, implementačním a kontrolním mechanismem nebyl zatím vytvořen. Nejsou ani vytyčeny klíčové obory (Key Sectors), na které by se měla ČR a kraje orientovat a specializovat.

Politické podmínky nutné pro realizaci strategie

Respektovat ze strany krajské a národní politické reprezentace klíčový význam podpory inovačního myšlení a podnikání ve vztahu ke konkurenceschopnosti ÚK, jako nedílné součásti národní ekonomiky. Přistoupit ke konkrétní podpoře inovačního podnikání a inovací ve veřejné správě. Nutnou podmínkou pro úspěšné působení na jednotném EU trhu je stanovení a důsledné dodržování inovační politiky, která usnadní a urychlí využívání výsledků VaV a vyvolá změny v podnikatelském prostředí a ve funkčnosti a efektivnosti veřejné správy.

9.2.2 Legislativní podpora

Neexistuje komplexní zákonná norma pro podporu inovačního procesu, která by usnadňovala vytváření nových zdrojů v české ekonomice, existují však zákony a usnesení vlády pro podporu podnikání, která řeší dílčí problémy inovací, jako např.: realizace VaV veřejnými prostředky, transfer výsledků VaV do praxe, ochranu duševního vlastnictví, ochranu průmyslového vlastnictví a ochrana označením atd.

Současná situace

Vzhledem k tomu, že ČR nemá schválen zákon o inovacích a harmonizace některých dílčích právních norem stále probíhá, nelze očekávat jednotný postup veřejné správy a firem. Legislativou např. není řešeno patentování netechnických inovačních řešení. Mezi časté a zdoluhavě řešené spory patří ochrana duševního majetku, patentové a licenční procedury. Nejasné a složité právní normy, obtížná a pomalá vymahatelnost práva zhoršuje obecně podnikatelské prostředí a nemotivuje k inovačním aktivitám.

Legislativní podmínky nutné pro realizaci strategie

Na základě komplexní zákonné normy a vytyčených priorit vytvořit účinný podpůrný systém, který usnadní rozvoj inovací ve všech sférách lidské činnosti. Výrazně zlepšit obecné podmínky v podnikatelském prostředí a chování všech jeho aktérů, aby motivovalo k podnikání a k rozvoji konkurenceschopnosti.

9.2.3 Finanční podpora

Pokud se inovace stanou politickou prioritou a příslušně se upraví legislativa, pak lze očekávat i upravení způsobu jejich finanční podpory z veřejných zdrojů. Prostředky budou použity zejména na pokrytí těch aktivit v inovačním procesu, které nejsou financovatelné tržním způsobem, k překonání nutných strukturálních změn a k využití příležitostí. Tyto finance musí následně přinést měřitelný růst a další rozvojové příležitosti. Dle dotačních systémů, které jsou dlouhodobě zavedeny v EU i v jiných zemích, lze předpokládat, že bude podpora směřována do:

- vytvoření příznivého prostředí pro rozvoj inovací (osvěta, změna z proklamativní podpory k cílené a proveditelné systémové činnosti, která bude pravidelně vyhodnocována a přizpůsobována aktuálním potřebám),
- rozvoje inovační infrastruktury a jejím provázání se zahraničními sítěmi,
- inovačních podniků, které budou investovat do VaV a I a splní dotační kritéria,
- vybudování nebo posílení efektivní struktury k řízení a kontrole systému odpovědnými institucemi (politickými, správními, odbornými, koordinačními atd.).

Mezi velmi účinné finanční nástroje patří nepřímé prostředky, např.:

- daňové úlevy (reinvestice zisku do inovací, prominutí daní na specifické druhy investic, nákup licence, propojování VV s výrobou, dalších daňové úlevy od státu),
- upravené celní sazby pro specifické materiály, výrobky a zejména výrobní a výzkumná zařízení,
- příznivá úvěrová politika (např. příspěvky a garance na některé druhy úvěrů apod.),
- zvýhodnění odpisů pro specifické komodity.

Žádoucí je stabilita finančních služeb (bankovní úvěry, snížené úroky, pojištění investic ...) a jejich pozitivní přístup k inovacím a příchod nových institucí nabízející rizikový kapitál a služby tzv. „business angels“ (soukromé osoby/investoři, které vstupují do projektů firem s vysokou mírou návratnosti svým finančním podílem a zkušenostmi).

Současná situace

Financování je limitující složkou v inovačním procesu. Současný dotační systém je zaměřen jen okrajově na podporu inovací (spíše na podporu VaV). MSP jsou v převážné většině kapitálově poddimenzovány a český finanční trh poskytuje jen omezeně prostředky ke spolufinancování rizikovějších projektů nebo ke zlepšení inovační infrastruktury.

K podpoře inovací sloužily v r. 2004 následující programy, **financované ze státního rozpočtu**:

- Účelové podpory pro výzkum a vývoj (Grantová agentura ČR a Grantová agentura Akademie věd ČR)
- Národní program výzkumu (Grantová agentura ČR)
- Program průmyslového výzkumu a vývoje – IMPULS (MPO ČR)
- Program výzkumu a vývoje „POKROK (MPO ČR)
- Program výzkumu a vývoje „TANDEM“ (MPO ČR)
- Program Centra základního výzkumu (MŠMT ČR)
- Programy PROSPERITA, KLASTRY, KREDIT, INOVACE, ÚSPORA ENERGIE v rámci Operačního programu průmysl a podnikání (MPO ČR)
- Programy DESIGN, ZÁRUKA (MPO ČR)
- Rámcový program na podporu strategických služeb a technologických center (CzechInvest)

Programy financované z podpůrných programů EU:

- Phare – částečná podpora inovačních aktivit při rozvoji regionů (MSP, ČOV, IT)
- 6. rámcový program výzkumu a technologického vývoje EU
- EUREKA – evropská spolupráce v aplikovaném a průmyslovém výzkumu
- KONTAKT – evropská vědeckotechnická spolupráce
- INTERREG 3 – rozvoj podnikání v příhraničních oblastech členských států EU

Podrobnější informace jsou v Příloze 6.4.

Finanční podmínky nutné pro realizaci strategie

V součinnosti s politickou a legislativní podporou nastavit efektivní systém využití veřejných financí a jejich sdružování (ze státního rozpočtu, fondů a iniciativ Evropské komise, jiných specializovaných fondů). Připojení se k základním principům evropské politiky, který spočívá ve sdružování zdrojů z veřejných, soukromých a finančních institucí k dosažení strategických cílů.

Ze strany ÚK a jeho rozhodujících partnerů stimulovat a poskytovat všestrannou podporu k získávání veřejných prostředků z různých programů, grantů a iniciativ pro financování kvalitních projektů, realizovaných na území ÚK.

9.2.4 Institucionální podpora

Veřejná podpora inovací ze strany legislativních orgánů (obou komor Parlamentu ČR) a koordinovaná podpora ze strany státní exekutivy (z jednotlivých ministerstev a úřadů) je důležitým praktickým motivačním nástrojem. Nejrenomovanější státní organizací pro VaV problematiku je Akademie věd ČR. Její úloha v procesu inovací však není jasně definována. Odpovědným ministerstvem za VaV je MŠMT ČR. Pro administraci grantů pro rozvoj invencí a inovací ze státního rozpočtu je několik institucí, jednotlivá ministerstva (zejména MPO, MŠMT a MMR), Grantová agentura ČR, Grantová agentura Akademie věd ČR, Česká energetická agentura, CzechInvest apod. Významné jsou nevládní instituce (zejména AIP ČR) a specializovaná profesní sdružení. Významnými podpůrnými institucemi jsou specializovaná pracoviště univerzit a VaV pracoviště. (viz Příloha 6.1)

Univerzálními institucemi jsou vědeckotechnické parky (VTP), ve kterých se provádí jak invenční činnost, tak inovace. V zahraničí se intenzivně budují s podporou veřejných prostředků, protože se osvědčuje součinnost výzkumných a aplikačních týmů. V ČR je sice vybudovaná síť těchto VTP (viz Příloha 4.1), ve skutečnosti však žádný z nich nemá charakter VTP podle EU definice (v ÚK mají charakter jen podnikatelských center s minimálními službami).

Poradním orgánem vlády ČR je Rada pro vědu a výzkum (RVV). Ta má odborné komise (pro vědy o živé přírodě, neživé přírodě a inženýrství, pro společenské vědy), které usměrňují její činnost. RVV má v kompetenci zpracování a aktualizace Národní inovační strategie ČR.

Institucionální podporu provádí Krajský úřad ÚK svým odborem hospodářské politiky. Při Regionální rozvojové agentuře Ústeckého kraje vzniklo v r. 2003 krajské zastoupení AIP ČR, ve kterém je vytvořena pracovní skupina specializovaná na inovace (viz také Kap.2.4).

K institucionální podpoře samozřejmě patří poradenské firmy, finanční instituce, informační servis, VaV organizace apod. (viz opět v inovační infrastruktuře Kap.6 a Přílohy 6.1, 4.1 a 5.1) a fungující veřejný školský systém.

Současná situace

Je vybudována řada státních a specializovaných neziskových organizací, které však jen v omezené míře koordinují svoji činnost a mají rozdílný přístup k rozvoji inovací. Ve správní hierarchii nejsou přiděleny odpovědnosti za systematický rozvoj, který zaručuje moderní a efektivní využívání finančních, materiálních a lidských zdrojů. Tato skutečnost nemotivuje samosprávy kraje a obcí k podporám inovací, které mohou podstatně ovlivnit nastartování nebo tempo rozvoje regionálního nebo místního hospodářského růstu.

V současné době je nedostatečná podpora ze strany profesních sdružení, které nejsou impulsem pro intenzivnější rozvoj této oblasti. V kraji působí desítky organizací, které své činnosti dostatečně nekoordinují, nikdo se koordinační úlohy zatím neujal.

Institucionální podmínky nutné pro realizaci strategie

Praktické naplňování inovační politiky a legislativy nebyrokratickou a pružnou sítí veřejných a neziskových institucí s přesně danými kompetencemi a očekávanými výsledky. Zaměřit se na omezení byrokracie, zlepšení vymahatelnosti práva a podporu talentů. Tyto instituce musí mít profesionální týmy s manažerským přístupem k ovlivňování inovací, s příslušnými pravomocemi a odpovědnostmi. Zlepšení vzájemné spolupráce institucí s profesionálními organizacemi a úzká mezinárodní spolupráce. Vytvoření a provozování účinného informačního systému specializovaného na inovace. Převzetí úlohy hlavního koordinátora Ústeckým krajem.

9.2.5 Infrastruktura

Inovační infrastruktura, je tvořena dle Kap. 6.1 všemi subjekty, které se podílejí na uskutečňování inovačního procesu (firmy, veřejná správa, vzdělávací a VaV organizace, finanční, poradenské a jiné speciální služby a zařízení, podnikatelská a jiná sdružení). Tato infrastruktura není k dispozici jen inovačním firmám, ale všem podnikatelským, veřejným i neziskovým subjektům, které jí vlastně s technickým zázemím zároveň spoluvytvářejí. Výsledkem kvalitní infrastruktury je kvalitní technické zázemí, dobré podmínky k podnikání, optimální informovanost a dobré vztahy a vazby a dělba práce.

Současná situace

Technické zázemí odpovídá současným v požadavkům jen částečně (jsou územní i oborové disparity). Územní přítomnost resp. dosažitelnost některých rozhodujících subjektů (např. vysokých škol, výzkumných organizací, inovačních firem, profesních sdružení) je rovněž rozdílná. Firmy se zahraničním kapitálem, které mají inovační potenciál jsou rozmístěny relativně homogenně (chybí pouze v horských oblastech). Výstavba průmyslových zón s finanční podporou státu se stala rozvojovým cílem mnoha měst. Pro nové investory se připravují pozemky i objekty. „na zelené louce“ (viz mapa v Kap. 6.1 a seznam v Příloze 6.5). Strategickou průmyslovou zónou pro ÚK je území bývalého vojenského letiště u Žatce s názvem „Triangle“, na jehož 363 ha se očekává vedle velkého investora засídlení mnoha MSP. Nabídka sanovaných starých hospodářských areálů pro podnikání je zatím výjimkou.

Infrastruktura průmyslových zón odpovídá spíše výrobním potřebám, technologické a inovační parky nejsou budovány ani připravovány. Většina zahraničních investic má výrobní charakter, využívající levné pracovní síly, VaV je v těchto firmách výjimkou. Cílená státní podpory směřuje především do technologických projektů. K propojení investorů na příslušné obory vysokého školství zatím nedochází. Státní podpora je poskytována rovněž MSP, kteří se stanou nebo mohou stát poddodavateli velkých investorů. Od r. 2003 existuje rovněž podpora pro strategické služby.

V ÚK chybí rozvinuté technické školství a VaV probíhá intenzivně pouze v oboru chemie a skla a pěstování chmele, ostatní obory redukovaly svojí činnost (výzkum uhlí) a staly se spíše poskytovateli služeb. Při průzkumu bylo zjištěno, že k inovačním firmám lze počítat asi 200 firem, část z nich je evidována v Technologickém profilu ČR V05.

Podmínky nutné pro realizaci strategie z hlediska inovační infrastruktury

Na základě vytyčených regionálních priorit a opatření směřovat institucionální a příslušnou finanční podporu do rozvoje inovační infrastruktury pro vybrané perspektivní projekty (nerozptýlit omezené prostředky do velkého množství malých akcí v široké škále oborů). Kriticky vyhodnotit současný VaV potenciál a příspěvek vysokého školství ke stavu VaVaI v ÚK. Vyzvat a motivovat všechny subjekty, tvořící inovační infrastrukturu, ke komunikaci a koordinaci alespoň některých činností, které mohou přinést budoucí spolupráci.

9.2.6 Ostatní nástroje

Jsou uvedeny jen další tři jako doplnění k výše uvedeným nástrojům.

Technologická podpora

Rozvoj ve všech oblastech hospodářství je závislý na informačních a komunikačních možnostech. Z technologického hlediska je území ÚK dobře zabezpečeno. Jeho rozvoj je zajišťován především komerčními subjekty - telekomunikační a internetové služby jsou srovnatelné s ostatními kraji i se zahraničím.

Konkurence

Jedním z velmi účinných nástrojů v tržním prostředí je zdravá konkurence a zajištění rovných příležitostí pro všechny subjekty na trhu. V ÚK se prostředí a podnikatelská kultura a etika teprve vytváří a stav není ustálen a srovnatelný s jinými vyspělými regiony EU.

Mezinárodní spolupráce

Sdružování a propojování ekonomických subjektů, které pak působí na světovém trhu a konkurují v celosvětovém měřítku je nazýváno globalizací. Zároveň s globalizací, která je výrazným ekonomickým jevem posledních let, dochází k územním dělením (regionalismus), které je spíše politickým procesem (úplné oddělení nebo zvýšení územní autonomie uvnitř států). Regiony budou mezi sebou volně obchodovat a jejich ekonomické subjekty se budou propojovat. Je to jedním z očekávaných trendů a zásadních principů EU. Pro subjekty z ÚK se nabízí užší spolupráce s ekonomicky vyspělejším sousedním Saskem.

9.3 Podklady pro akční plán

V následujících tabulkách jsou uvedena rozpracovaná opatření z Kap. 8.4, která se podrobněji popíší a rozšíří o konkrétní projektové záměry v akčním plánu. Ten se zpracuje po schválení strategie příslušnými krajskými orgány.

Při zpracování akčního plánu by měly být vzaty v úvahu také cíle a opatření, zejména pak konkrétních projektů z RITTS regionu Drážďan – viz příloha 9.1.

Tato strategie se zaměřuje výlučně na rozvoj inovací v MSP. Jejím hlavním cílem je zvýšení konkurenceschopnosti, zlepšení technologické výkonnosti efektivnějším propojováním podniků, VaV center a škol a neustálý průzkum trhů. Podpory mají být přednostně směřovány do tržně orientovaných inovací.

Při zpracování strategie bylo postupováno tak, aby cíle a opatření uvedená v RITTS regionu Drážďan byly v případě zájmu a potřeby propojitelné.

Poznámky:

- V tabulkách jsou uvedeny se pouze očekávané výstupy, výsledky a dopady se naplánují až v akčním plánu a jejich hodnocení se bude provádět průběžně.
- U způsobu financování jsou uvedeny pouze zdroje, protože konkrétní programy, granty nebo finanční iniciativy, které byly vyhlášeny v době vzniku strategie nemusí být k dispozici v dalších letech její platnosti.
- Monitorovací indikátory jsou uvedeny obecně, protože jejich hodnoty budou obsaženy v navazujícím akčním plánu.
- U odpovědností za realizaci jsou uvedeny pouze instituce, nikoliv jejich organizační složky, protože toto určení je v jejich kompetenci.

Priorita 1.	Spolupráce všech aktérů VaVaI
Opatření 1.1.	Iniciace vzniku a rozvoje sítí subjektů s inovačním potenciálem
Popis	O zakládání a prospěšnosti sítí se především diskutuje. Ojedinele však již fungují, ale na republikové úrovni – např. textilní, potravinářská-pekařská, chemická a dřevařská. Mezinárodní projekt 3-CIP, jehož partnerem je ÚK (navazuje na projekt RITTS INBO, jehož výstupem je tato inovační strategie), má strategický cíl, vybudovat a rozvíjet síť subjektů z oblasti VaVaI. Současně s realizací projektu 3-CIP, dochází k budování krajských sítí hlavních aktérů VaVaI ze strany AIP ČR. Byla vytvořena krajská zastoupení s odbornými skupinami pro komunikaci s rozhodujícími institucemi. Mezi cíli projektu je šíření informací o nutnosti inovací, vytvoření odpovídajících podmínek pro vznik a fungování různých sítí dle vzoru ze zahraničí, informačního servisu a výměny znalostí a zkušenosti se zahraničními partnery. Paralelně s touto iniciativou vzniká řada záměrů na konkrétní profesní sítě (např. chemických podniků, SW firem nebo potravinářů). Některé firmy jeví zájem o zapojení o založení nebo zapojení do existujících clusterů (např. dodavatelů automobilového průmyslu). <i>Pro plnění tohoto opatření není zatím připraven žádný odborný tým ani finanční nebo jiné zázemí.</i>
Očekávaný výstup	• Podchycení zájmu MSP s inovačním potenciálem ve volných sdruženích – sítích • Navázání spojení s již existujícími sítěmi/clustery v ČR i zahraničí a převzetí jejich zkušeností • Odborné a kapacitní posílení různých odvětví propojením firem a jiných subjektů.
Způsob financování	Regionální rozvojový fond ÚK, Strukturální fondy EU, Rozvojové iniciativy ES, Soukromé zdroje - příspěvky členů sítí
Monitorovací indikátor	Počet sítí Počet členů sítě
Předpokládané zahájení	Okamžitě
Zodpovědnost za realizaci	Krajské zastoupení AIP ČR, hospodářské a agrární komory ÚK Partneři: ÚK, VaVaI podniky ÚK, školy, poradenské organizace

Priorita 1.	Spolupráce všech aktérů VaVaI
Opatření 1.2.	Podpora aktivního zapojení do mezinárodní spolupráce v oblasti VaVaI
Popis	Pouze velmi málo subjektů je v ÚK zapojeno do programů a projektů VaV. Výjimkou je zapojení do mezinárodních projektů, zejména pokud se jedná o aktivní, iniciační zapojení do řešení buď vypsáných nebo i volných témat. Cílem je všestranně podpořit firmy, školy a VaV pracoviště s takovými ambicemi, aby vznikly příklady a zkušenosti pro propagaci přístupu ke znalostní ekonomice. Nejúčinnějšími přímými nástroji iniciace zapojení do těchto aktivit je finanční podpora popř. daňová stimulace. Vzhledem k deficitu tohoto druhu podpory a bude snahou nalézt vhodné zdroje a partnery a intervenovat, aby vznikly vhodné podpůrné programy. Mezi další, dostupné, nástroje stimulace zapojení do mezinárodních projektů je odborná asistence podnikům při přípravě náročných výzkumných mezinárodních projektů a vytvoření univerzálního společného technického zázemí pro určitý obor VaVaI zejména pro MSP. Méně náročným nepřímým nástrojem je kvalitní propagace a prezentace těchto potřebných aktivit. <i>Pro plnění tohoto opatření se zatím nevytvořilo žádné informační, personální nebo, finanční zázemí.</i>
Očekávaný výstup	• Pozitivní motivace subjektů k zapojování do mezinárodních programů. • Získání zkušeností se spoluprací v týmech VaVaI. • Využívání programů pro podporu VaVaI – zejména MSP. • Vyzkoušení asistence při přípravě a realizaci mezinárodních projektů VaVaI (, poradenská, administrativní, finanční ...). • Lepší využití volných vědecko-technických kapacit ÚK.
Způsob financování	Regionální rozvojový fond ÚK, Soukromé zdroje podniků, Státní rozpočet ČR, Strukturální fondy EU, Rozvojové iniciativy ES,
Monitorovací indikátor	Počet podniků z ÚK zapojených do mezinárodních projektů VaVaI Počet mezinárodních projektů s účastí subjektů z ÚK
Předpokládané zahájení	Od pol. r. 2005
Zodpovědnost za realizaci	Krajské zastoupení AIP ČR, VTP ÚK Partneři: hospodářské a agrární komory, ÚK, VaV organizace, školy, inovační podniky, poradenské organizace

Priorita 1.	Spolupráce všech aktérů VaVaI
Opatření 1.3.	Podpora užšího propojení s republikovými centry VaV a vzdělávací soustavou
Popis	Identifikovaným slabým místem ÚK jsou omezené kapacitní a technické možnosti center VaV (až na chemii a sklo). Obdobná situace je i v oblasti vzdělávání, zejména vysokého, technického., Hlavní centra VaV a VŠ jsou soustředěna především v Praze. Z důvodu velmi obtížného a nepravděpodobného získání těchto subjektů/jejich poboček do ÚK, je účelné zvýšit intenzitu spolupráce s těmito tradičními centry a získat je pro řešení regionálních nebo konkrétních podnikových problémů. Očekávanými iniciátory budou ÚK, UJEP, velké podniky ... Paralelně s tímto procesem vytvořit podmínky pro jejich umísťování do ÚK v podobě detašovaných pracovišť. Tento způsob se využívá již ve vzdělávací soustavě (detašovaných pracovišť vysokých škol – ČVÚT Praha, VŠB-TU Ostrava, VŠFS Praha, VŠCHT Praha,...). Obdobně se může pozornost zaměřit do Liberce a Plzně. Existují rovněž malá detašovaná pracoviště VÚ (např. VÚRV Praha, VÚOD Praha, ČAV ČR ...), která však mají jen lokální význam. Dalším možným řešením přílivu mladých odborníků do VaVaI a školství je podpora studia studentů ve vybraných oborech a nabídka pracovních míst s vhodnými podmínkami v ÚK. Potřebné finanční prostředky se mohou soustředit z veřejných a soukromých zdrojů a umístit (účelově vázat) do existujícího Regionálního rozvojového fondu. Rozvoj lidských zdrojů je podporován ze SF i dalších finančních iniciativ EU. <i>Pro plnění tohoto opatření již ÚK vyhlásil pro r. 2004 finanční podporu studentům VŠ, kteří budou pracovat v ÚK. Probíhají jednání o vyučování dalších oborů v pobočkách VŠ v Ú (např. s VŠCHT a ZČU). Zatím není připraven žádný odborný tým ani finanční nebo jiné zázemí pro zahájení systematické práce.</i>
Očekávaný výstup	• Částečné řešení nedostatku odborníků a VaV institucí a VŠ v ÚK • Vytvoření regionálního fondu stipendií pro vybrané obory • Odborné a kapacitní posílení zázemí pro VaVaI v ÚK.
Způsob financování	Regionální rozvojový fond, Strukturální fondy a rozvojové iniciativy EU, zdroje podniků, Státní rozpočet ČR, rozpočty samospráv.
Monitorovací indikátor	Počet dohod s VaV pracovišti v Praze, které řeší úkoly v zájmu ÚK. Počet studentů v podporovaných oborech na VŠ Počet nových detašovaných pracovišť VaV institucí a VŠ
Předpokládané zahájení	Od pol. r. 2005
Zodpovědnost za realizaci	ÚK, podniky, VTP, VaV pracoviště Partneři: VŠ, krajské zastoupení AIP ČR ,poradenské organizace

Priorita 1.	Spolupráce všech aktérů VaVaI
Opatření 1.4.	Profesionalizace koordinační role ÚK
Popis	Inovace se stávají ve znalostní ekonomice základním zdrojem konkurenceschopnosti regionů. Kraje proto musí pro inovace zahrnout do svých rozvojových politik a vytvořit stimulující prostředí. ÚK je podle zákona odpovědný za rozvoj svého území a svých občanů, z čehož vyplývá jeho legitimní role hlavního koordinátora všech činností spojených s hospodář. a sociálním rozvojem a veřejným děním. K plnění koordinační role je třeba vysoká profesionalita, která zajistí kvalitní odborné služby a ochranu veřejného zájmu, daného zákony a jinými právními předpisy. Tuto práci může vykonávat svými zaměstnanci nebo zřízenými institucemi, nebo ji delegovat vybraným subjektům. V případě koordinace subjektů pro rozvoj VaVaI se bude jednat o velmi specifickou a náročnou činnost, kterou bude třeba vykonávat v úzké spolupráci s hlavními aktéry v inovačním procesu. Koordinace by měla být vykonávána na základě detailních znalostí prostředí, partnerů a reálných intervenčních možností. Tyto informace může poskytnout studie proveditelnosti. Praktické zkušenosti pak mohou být získány v regionálních správách v zemích EU. Ke zdokonalení řízení jakosti služeb krajského úřadu může přispět získání certifikátu dle ČSN EN ISO 9001 a 14 000. <i>K plnění tohoto opatření může významně přispět v r. 2003 zřízený odbor hospodářské politiky kraje. K převzetí hlavní koordinační role v oblasti VaVaI se předpokládá vytvoření specializovaného týmu příslušného zázemí.</i>
Očekávaný výstup	- Fungující mechanismus pro ovlivnění rozvoje podnikatelského prostředí v oblasti VaVaI. - Upevnění role hlavního koordinátora na území ÚK.
Způsob financování	Rozpočet ÚK
Monitorovací indikátor	Vznik koordinační jednotky Počet úspěšných výstupů (poskytovaných služeb, asistencí, dohod, počet uspořádaných akcí, nárůst počtu inovací apod.)
Předpokládané zahájení	Od r. 2005
Zodpovědnost za realizaci	ÚK Partneři: Krajské zastoupení AIP ČR, VaV organizace, poradenské organizace, vzdělávací organizace, inovační podniky, hospodářské a agrární komory

Priorita 2.	Rozvoj infrastruktury pro VaVaI
Opatření 2.1.	Podpora výstavby technologických a inovačních center
Popis	Toto opatření je plně v souladu se strategickými cílem ČR, pro jehož implementaci byl vytvořen soubor speciálních finančních podpůrných programů vyhlašovaných především MPO ČR a spolufinancovaných ze SF. Vyvstává potřeba vytvoření 2 - 3 moderních inkubačních, technologických a inovačních center s kvalitním technickým a personálním zázemím, propojených se vzdělávacími a VaV organizacemi a inovačními podniky. Centrum může být budováno s novými objekty nebo (vhodnější pro ÚK) použito regenerace nevyužívaných stávajících staveb. Vzory těchto zařízení jsou v Praze, Plzni a Ostravě a všech zemích EU. Takové centrum, splňující EU parametry zatím v ÚK neexistuje (částečným vzorem inkubátoru je BCL Litvínov). Záměr na výstavbu takového centra má město Ústí nad Labem ve spolupráci s ÚK. Cíl vystavět inkubátor má Ústav techniky a řízení výroby UJEP v Ústí nad Labem. Vhodné by bylo získat k účasti zahraničních inovační firmy, pro rychlou implementaci principů. Tento projekt může být pilotním. <i>Pro plnění tohoto opatření není zatím připravena žádná projektová dokumentace ani vytvořeno odborné personální a finanční zázemí.</i>
Očekávaný výstup	• Vytvoření alespoň jednoho centra se standardními parametry, která jsou v zemích EU jádru rozvoje VaVaI. • Ukázka první významný projekt, ve kterém sdruží sílu rozhodující subjekty z ÚK.
Způsob financování	Regionální rozvojový fond ÚK, Strukturální fondy EU – SOP Průmysl a podnikání, soukromé zdroje významných podniků ÚK
Monitorovací indikátor	Počet center Počet subjektů v centrech
Předpokládané zahájení	Po výběru areálu, zpracování projektové dokumentace a dohodě partnerů – nejdříve v r. 2006.
Zodpovědnost za realizaci	ÚK, UJEP, VTPÚK Partneři: VaV vzdělávací organizace, krajské zastoupení AIP ČR, vybrané inovační podniky, hospodářské a agrární komory

Priorita 2.	Rozvoj infrastruktury pro VaVaI
Opatření 2.2.	Podpora přílivu investorů se strategickými službami a moderními technologiemi
Popis	Příliv zahraničních investic do ÚK je dlouhodobě úspěšný. Při podrobnější analýze oborů se zjišťuje, že jen část investorů investovala do high-tech a znalostních oborů. Většina z využívá především výhodných osobních popř. jiných nákladů. U těchto firem je větší riziko přemístění výroby do zemí s ještě výhodnější cenou práce. Zahraniční investoři ale bezesporu zvyšují současnou konkurenceschopnost kraje a přispívají významně k exportu. Žádná z nich však nepřemístila alespoň část svého VaV. Dostupné analýzy rovněž potvrzují kritický nedostatek subjektů, které dokáží stimulovat rozvoj inovací a podpůrných služeb k výrobě, aby byl lépe zajištěn udržitelný rozvoj. Podporu zejména velkým investorům (nad 6 mil €) poskytuje stát přes agenturu CzechInvest. Menší a malí investoři mohou získat podpory z českých i Evropských programů pro MSP. Podpora ze strany ÚK a jeho partnerů bude spočívat v nabídce příznivého prostředí, kvalifikované resp. rekvalifikovatelné pracovní síly, pomoci při získávání dat a informací, při vyřizování administrativních záležitostí, zapojování do prostředí, při vyhledání obchodních partnerů apod. Při implementaci tohoto opatření se počítá s podporou z dalších opatření, např. z těch, které napomáhají vzniku sítí, vybraným odvětvím, rozvoji infrastruktury pro podporu inovací apod. <i>Plnění tohoto opatření částečně probíhá. Podpora velkých investorů probíhá ze strany CzechInvestu a ÚK. Činnost specializovaného týmu s patřičným finančním technickým zázemím je třeba zaměřit na MSP a žádoucí odvětví..</i>
Očekávaný výstup	• Zvýšení počtu malých a středně velkých investorů s moderními technologiemi s inovačním potenciálem a strategickými službami • Zvýšení hospodářské stabilizace a konkurenceschopnosti a zajištění udržitelný rozvoje ÚK.
Způsob financování	ÚK, rozvojové programy ČR a EU, obce, investoři
Monitorovací indikátor	Počet investorů(MSP) se strat. Službami a moderními technologiemi Počet zaměstnaných osob v těchto MSP
Předpokládané zahájení	Od r. 2005
Zodpovědnost za realizaci	ÚK, CzechInvest, dotčené obce Partneři: poradenské organizace, VaV a vzdělávací organizace, vybrané inovační firmy, hospodářské a agrární komory

Priorita 2.	Rozvoj infrastruktury pro VaVaI
Opatření 2.3.	Podpora informačních systémů v oblasti VaVaI
Popis	Cílem tohoto opatření je zajistit kvalitní a včasné informování všech aktérů v oblasti rozvoje VaVaI. V současné době v ÚK neexistuje žádný fungující informační systém, který by se věnoval této oblasti. Existují pouze republikové systémy, které obsahují částečné informace (správci hospodářská komora, AIP ČR ...), jejichž průběžná aktualizace není zajištěna (na udržení aktualizace traskotá většina IS !). Fungujícího krajský informační systém, zaměřený na VaVaI (dle vzoru ze zahraničí) na bázi otevřeného internetového DB systému, doplněný odbornou činností specializované skupiny na VaVaI bude tvořit základní nástroj infrastruktury. Žádoucí bude jeho propojení s dalšími regionálními, národními i zahraničními systémy (podpora udržitelného rozvoje na jednotném trhu). <i>Pro zahájení plnění tohoto opatření chybí projekt IS na specifickou podporu VaVaI a jeho začlenění do existujících IS z jiných oblastí. Projekt je z technického, finančního i organizačního hlediska složitý a musí být řešen na příslušné odborné úrovni. Jeho realizace bude postupná a náročná na koordinaci. Podmínkou je aktivní přístup a spolupráce všech rozhodujících aktérů.</i>
Očekávaný výstup	• Pečlivě připravený projekt projednaný se všemi dotčenými stranami. • Intenzivní spolupráce klíčových hráčů a odborníků IS při realizaci IS po etapách • Spuštění IS a jeho průběžná aktualizace a rozšiřování.
Způsob financování	ÚK, rozvojové programy ČR a EU, komerční (sponzoři a uživatelé)
Monitorovací indikátor	Zprovoznění systému (v etapách) Počet návštěv na internetovém portálu Dodržení průběžné aktualizace (pololetní)
Předpokládané zahájení	r. 2006-7
Zodpovědnost za realizaci	ÚK, krajské zastoupení AIP ČR, hospodářské a agrární komory Partneři: provozovatelé IS s možností propojení, ministerstva, VaV a vzdělávací instituce, inovační podniky, poradenské organizace

Priorita 3.	Finanční a politická podpora VaVaI
Opatření 3.1.	Vznik a implementace krajského programu na podporu inovací a transferu nových technologií
Popis	Vytvoření a implementace krajského podprogramu specializovaného na podporu vybraných oblastí VaVaI v rámci již existujícího Regionální rozvojového fondu ÚK. Jedná se doplňující program národních a evropských programů VaVaI dotací a grantů. Vzorem může být podobný program v Moravskoslezském a Olomouckém kraji. Jeho zaměření stanovit na vybrané vědní obory a projekty, které budou v zájmu ÚK (např. ekonomické využití horské oblasti, high-tech zhodnocení zemědělské produkce z Polabí apod. nebo vytvoření krajských clusterů ke zvýšení konkurenceschopnosti). Toto opatření je provázáno se získáváním investorů, podporou sítí a mezinárodní spolupráce výstavbou inovačních center i s provozováním nadstandardních IS. <i>Pro zahájení plnění tohoto opatření chybí analýzy pro určení podporovaných oblastí v zájmu ÚK a následné politické rozhodnutí o míře a způsobu podpory v souladu s tržními pravidly. Jde strategické a velmi složité rozhodnutí, které musí být následně velmi intenzivně podpořeno. Jeho realizace může mít rozhodující vliv na další vývoj kraje (příklady jsou např. v Irsku, Finsku). Podmínkou nelpět velmi soustředěná spolupráce všech rozhodujících aktérů.</i>
Očekávaný výstup	• Rozvojový program se specifickými dotacemi do VaVaI. • Profesionální spolupráce všech hlavních aktérů
Způsob financování	ÚK, Strukturální fondy EU, zdroje významných podniků
Monitorovací indikátor	Počet výzev Počet podpořených projektů
Předpokládané zahájení	Od druhé pol. r. 2005
Zodpovědnost za realizaci	ÚK Partneři: Krajské zastoupení AIP ČR, poradenské organizace, inovační podniky, hospodářské a agrární komory

Priorita 3.	Finanční a politická podpora VaVaI
Opatření 3.2.	Zohlednění podpory VaVaI ve všech oblastech a souvisejících dokumentech
Popis	Na základě analýzy realizovaných aktivit a jednání nejdůležitějších aktérů rozvoje ÚK a analýzy vytvořených strategických dokumentů kraje bylo zjištěno, že systémové podpoře této VaVaI není věnovaná pozornost a velmi často zůstává pouze v oblasti obecné deklarace, bez konkrétních realizačních aktivit. Pro naplnění tohoto opatření je nutné zohlednit dlouhodobé potřeby a jejich udržitelnost v oblasti VaVaI ve všech strategických dokumentech ÚK i v dokumentech jednotlivých hlavních hráčů. Podporu je třeba začlenit do proklamovaných politik a práce výkonných složek všech partnerů. <i>Pro zahájení plnění tohoto opatření je třeba vydat ze strany vedení ÚK rozhodnutí o začlenění podpory VaVaI do všech zadání ke zpracování rozvojových dokumentů (strategií, koncepcí, programů a plánů). Dalším rozhodnutím pak nařídít aktualizace již existujících dokumentů v tomto smyslu.</i> <i>Dostatek informací je k dispozici v této strategii. ÚK rovněž zadal zpracování koncepce VaV na svém území. Tento dokument se zpracovává na základě výzvy MŠMT ČR ve všech krajích (do 05/2005).</i>
Očekávaný výstup	• Podpora VaVaI bude deklarována a zohledněna ve všech dokumentech • Nastartování systémové práce v oblasti VaVaI a zavedení strategie a mechanismus dlouhodobého a udržitelného rozvoje na základě podpory VaVaI
Způsob financování	ÚK, hlavní aktéři ÚK
Monitorovací indikátor	Počet priorit a opatření v strategických regionálních dokumentech Počet rozvojových programů na podporu VaVaI
Předpokládané zahájení	Od r. 2005
Zodpovědnost za realizaci	ÚK, hlavní aktéři ÚK Partneři: Krajské zastoupení AIP ČR, poradenské organizace, VaV a vzdělávací instituce

Priorita 3.	Finanční a politická podpora VaVaI
Opatření 3.3.	Propagace výsledků VaVaI z území ÚK
Popis	Cílem je vytvoření krajského systému propagace výsledků VaVaI, který bude propojen s dalšími propagačními a prezentačními aktivitami (např. periodiky, výstavami, semináři, konferencemi, publikacemi, kampaněmi atd.). Cílená prezentace a propagace výsledků bude předcházet systematická osvěta se zdůrazněním významu VaVaI ve znalostní společnosti a představeny vývojové trendy a pozice ČR a ÚK v rámci EU a jeho jednotného trhu. Informace o výsledcích VaVaI a jeho aplikačních možnostech podávané moderními prostředky jak odborné tak laické veřejnosti (vhodnou formou, školám ...) přispějí k vytvoření obrazu aktuálního stavu jednoho ze základních kamenů hospodářské i společenské základny. Analýzy ukazují, že na území ÚK zatím nejsou výsledky v oblasti VaVaI a účast subjektů v mezinárodních projektech příliš významné, ale zvýšení informovanosti a vysvětlování souvislostí může motivovat k dalšímu růstu. <i>Pro zahájení plnění tohoto opatření je třeba provést analýzu současného stavu a vyprojektovat propagační systém se stanovenými kompetencemi a úkoly. Očekává se účast všech hlavních aktérů rozvoje ÚK a odborná podpora všech institucí, které VaVaI podporují (viz příloha 6.1.).</i> Systém se bude vyvíjet, úpravy budou prováděny na základě sledování odezvy mezi laiky i odborníky.
Očekávaný výstup	• Vytvoření a provozování systému VaVaI osvěty a prezentace a propagace výsledků na území ÚK. • Využití všech dostupných technických prostředků • Propojení s již existujícími aktivitami (publikacemi, výstavami, pořady, kampaněmi ...).
Způsob financování	ÚK, AIP ČR, programy ČR a EU, VaV instituce, inovační firmy
Monitorovací indikátor	Počet pravidelných zpravodajství a akcí Počet kampaní Počet prezentovaných výsledků pro odborníky a laiky
Předpokládané zahájení	Od r. 2005
Zodpovědnost za realizaci	ÚK, VaV instituce, krajské zastoupení AIP ČR Partneři: všichni aktéři rozvoje VaVaI, sdělovací média, reklamní agentury ...

9.4 Doporučení k dalšímu postupu

Implementační proces, schválený pro Program rozvoje ÚK kraje by měl řídit ÚK. Jeho role je především **koordinační** a metodická. Na tento proces se musí odborně i institucionálně připravit. K administraci a monitorování by měl být ustanoven subjekt s příslušnými povinnostmi a pravomocemi.

Strategie je zpracována jako střednědobý dokument do r. 2010. Udává směr, jakým by se měl rozvoj inovací v ÚK ubírat. Jde o otevřený dokument, který by se měl, vzhledem k rychlým změnám v hospodářském i společenském prostředí ve dvouletých periodách aktualizovat - zejména jeho návrhová část. První aktualizace se doporučuje na konci r. 2006 (ve spojení se začátkem nového plánovacího období pro strukturální fondy EU od 1.1. 2007), další pak v r. 2008.

9.4.1 Akční plán

Po schválení strategie orgány ÚK bude zpracován akční plán. v souladu s krajským a státním rozpočtem na r. 2005.

Akční plán se zpracovává pro zcela konkrétní projekty, na kterých se dohodnou rozhodující subjekty a koordinátor inovačního procesu. Musí být v souladu s veřejnými rozpočty, které tvoří základ financování a k němu se hledají další zdroje. Připravuje se na konkrétní plánovací období.

V akčním plánu jsou zcela konkrétní projekty, které naplňují jednotlivá opatření. Obsahuje jen schválené projekty, přesně specifikované, jejich náklady, zdroje financování, termíny realizace, odpovědnosti nositelů a partnerů a další podrobnosti. Schvalovací proces pro projekty se doporučuje použít stejný jako u strukturálních fondů Vhodné je k akčnímu plánu vytvořit zásobník, do kterého se budou hlásit inovační projektové záměry – příklad je uveden v Příloze 9.2. Pro vybrané záměry se bude postupně zpracovávat dokumentace a hledat financování a partneři. Takto připravené projekty se budou přidávat do akčního plánu.

9.4.2 Proces zadávání námětů a projektů a jejich výběr

Vzhledem k tomu, že jsou stanoveny cíle, priority a opatření tak může odborná skupina spolu s koordinátorem zadat zpracování dokumentace k hlavním projektům. Může také stanovit zadání pro vyhlášení soutěže, do které se budou hlásit zájemci, kteří budou řešit dílčí úkoly. Projektové náměty nebo už vypracované projekty, které zajistí postupné naplnění opatření a cílů, budou podávat různé instituce, různého zaměření a zájmů. Výběr projektů by se měl uskutečnit podle již stanovených pravidel a metod, které se využívají v Regionálním rozvojovém fondu ÚK. Rovněž řídicí, administrativní a kontrolní orgány by měly být stejné.

9.4.3 Monitorovací a kontrolní mechanismy

Cílem stanovení monitorovacího a kontrolního mechanismu je získání informací o skutečném stavu plnění vytyčených cílů, priorit a opatření tohoto dokumentu. Metody jsou opět známé a přizpůsobitelné inovačním projektům.

Standardním srovnáváním dosaženého stavu s plánovaným v určitém časovém období (vždy na konci kalendářního roku) se zjistí odchylky. Při vyhodnocení odchylek

se identifikuje závažnost rozdílů u jednotlivých plánovaných cílů, priorit a opatření a následně se přijímají opatření. Po 2 letech by se měla strategie aktualizovat.

Monitorování strategického dokumentu se provádí na všech úrovních a u všech partnerů. Odpovědnost za plnění opatření je vymezena v opatřeních.

Monitorování strategie je úzce spojeno s monitorováním projektů, které naplňují jednotlivá opatření a které budou v akčním plánu. Monitorování projektů je daleko konkrétnější činností a je závislé na jeho charakteru, délce realizace a propojení s dalšími projekty.

9.4.4 Respektování zásad trvale udržitelného rozvoje

Velmi důležitým aspektem veškeré rozvojové činnosti je dodržování základních principů udržitelného rozvoje.

Strategie vytyčuje směr a způsob, jakým by měl být v ÚK řešen dlouhodobý strategický cíl EU a ČR v oblasti zlepšení hospodářské konkurenceschopnosti za respektování všech zásad trvale udržitelného rozvoje a odpovědnosti vůči budoucím generacím.

Podmínky moderního a udržitelného rozvoje z hledisek udržení a zlepšení životního prostředí, omezení negativních vlivů na zdraví obyvatel, sociální zodpovědnosti a vazeb solidarity a zachování nebo správného využívání zdrojů a přednostně pak obnovitelných, jsou dány legislativou, kterou jsou ze zákona povinni všechny subjekty zapojené do procesu dodržovat. Dohled nad vším má institucionální struktura veřejné správy a v posledních letech provádějí nezávislé monitorování a upozorňování na nedostatky také nestátní organizace a iniciativy.

Zpracovatel strategie si je vědom praktických problémů, které vyplývají ze zavedených zvyklostí v české společnosti a obtížné vymahatelnosti práva, která je vážnou bariérou při naplňování jakýchkoliv rozvojových dokumentů i konkrétních projektů, které je naplňují.

Při zpracování předložené strategie bylo plně respektováno odvození střednědobých specifických cílů od dlouhodobého strategického cíle ČR v oblasti rozvoje VaVaI. Priority, které v sobě koncentrují vytyčené cíle, byly posuzovány m.j. z hlediska jejich splnitelnosti odpovědnými institucemi za podpory ostatních subjektů na národní i krajské úrovni. Jednotlivá opatření pak obsahují údaje, které může odpovědná instituce za realizace strategie průběžně monitorovat. Zcela konkrétní indikátory, týkající se jednotlivých projektů, které budou naplňovat jednotlivá opatření, budou v navazujícím akčním plánu (jeho zpracování by měl zadat ÚK, který je hlavním koordinátorem rozvojových činností na svém území).

Do přípravy návrhové části strategie byly zapojeni zástupci rozhodujících zájmových skupin (viz pracovní skupina), kteří své návrhy vzájemně konzultovali nebo je dále diskutovali ve svých skupinách. Ustanovená pracovní skupina, která je zároveň pracovní skupinou krajského zastoupení AIP ČR bude ve své práci dále pokračovat a bude monitorovat a ovlivňovat její realizaci. Tato skupina je otevřeným seskupením, do kterého se mohou přidávat další zájemci. Princip subsidiarity bude uplatněn zejména při realizaci strategie, kde se očekává rozhodování a přebírání odpovědností na krajské popř. nižší úrovni.

Velký význam byl věnován zahrnutí mezinárodní spolupráce, protože oblast VaVaI na jednotném evropském trhu je zásadní podmínkou úspěchu. Zpracování se zúčastnili také odborníci ze zahraničí, kteří inovační strategie již ve svých regionech zpracovávali (Sasko,

Toskánsko, Bavorsko). Průběžně byl konzultován postup a náplň strategie s týmem v Opolském vojvodství, který zpracovával v rámci programu RITTs INBO stejnou strategii.

Tato strategie byla koncipována tak, aby mohla sloužit zároveň pro osvětovou činnost v oblasti VaVaI pro širokou odbornou i laickou společnost. Se slovem „inovace“ se zatím ztotožnila jen malá část společnosti, proto je osvěta a zvýšení informovanosti jedním z hlavních cílů dokumentu.

9.4.5 Závěr

Cílem inovačního přístupu k podnikání i veřejné správě v moderních společnostech je jednoznačně dosažení změny ekonomické a sociální struktury. Pomocí inovací se má dosáhnout nových úspor a výnosů ve všech oblastech lidské činnosti. Tato krajská strategie si klade za cíl podat informace o současném stavu inovací z různých pohledů a navrhnout směr dalšího vývoje v této oblasti. Neomezuje se jen na inovace v hospodářské sféře, ale zdůrazňuje nutnost inovací ve veřejném sektoru, který je správcem nesmírných zdrojů. Zpracovatelé si společně s pracovní skupinou přejí, aby tento dokument nebyl odložen jako produkt vzniklý z cizí iniciativy, ale aby byl využíván, upravován a dále rozpracován dle aktuálních potřeb ÚK a sloužil jako jeden ze základních kamenů rozvoje.